

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2017-yil 21-iyun, chorshanba

№ 25 (1036)

1996-yil dekabrda chiqqan boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

www.hurriyat.uz

ЖУРНАЛИСТ ГАЗЕТА ...ЎҚИМАСА...

касб байрамимиз арафасидаги ўйлар

Бу ажабланишдан яна бошқа хулоса ҳам келиб чиқиши мумкин. Балки тер тўкиб чиқараётган газеталаримиз нафақат оддий газетхонни, ҳатто ҳамкасбларимизни ҳам қизиқтирмаётган экан, айбни ўзимиздан излашимиз керакдир.

⇒ 4-бет

БИР СИҚИМ ТУПРОҚ

— Ота, осмонга қаранг, — деди Дўсмаст кутилмаганда ўртадаги сукунатни бузиб.
— Қарадим, хўш нима бўпти? — деди Ўринбой бепарвогина.
— Анави юлдузларни кўряспизми? Улар доим бизнинг уйимиз устида туришарди. Энди бўлса, биз билан бирга эргашиб кетяпти.

⇒ 6-7-бет

“ТОЛҚҰПРИК”ДАН ИНСОН ҚАЛБИ САРИ

Таниқли адабиётшунос Умарали НОРМАТОВга хат

Узоқ ўйлаб, кўпчиликни кўз олдидан ўтказиб, бу изҳорни Сизга йўллаш энг тўғриси бўлади, деган тўхтамга келдим. Умид қилдимки, бизни гоҳ қийнаётган, гоҳ юпатаётган куйидаги ўй-мулоҳазалар Сизга ҳам ёт эмас...

⇒ 7-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Португалия Республикаси Президенти Марсело Ребело де Соузага мамлакатнинг марказий қисмини қамраб олган ўрмон ёнғинлари оқибатида кўплаб инсонлар ҳалок бўлгани ва вайронликлар юзага келгани муносабати билан ҳамдардлик билдирди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Германия Федератив Республикаси Федерал Президенти Франк-Вальтер Штайнмайерга Германия Федератив Республикасининг собиқ Федерал канцлери Гельмут Коль вафоти муносабати билан таъзия билдирди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 19 июнда «Бизнестинг қонуний манфаатлари давлат томонидан муҳофаза қилиниши ва тадбиркорлик фаолиятини янада ривожлантириш тизимини тубдан такомиллаштиришга доир чоратадбирлар тўғрисида»ги фармонни имзолади.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев жойларда амалга оширилаётган бунёдкорлик ва обodonлаштириш ишлари, ижтимоий-иқтисодий ислохотларнинг бориши билан яқиндан танишиш, халқ билан мулоқот қилиш мақсадида 16 июнь куни пойтахтимизнинг Учтепа туманида бўлди.

13 июнь куни Тошкент шаҳрида Президент Шавкат Мирзиёев раислигида суд органлари тизимида одил судловни таъминлаш борасидаги ишларнинг аҳоли, муаммолар ва истиқболдаги вазифаларга бағишланган видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.

15 июнь куни Тошкент шаҳрида «Ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш — давр талаби» мавзусида анжуман бўлиб ўтди. Унда мамлакатимиз Президент Шавкат Мирзиёев иштирок этди ва нутқ сўзлади.

“HURRIYAT” газетаси “Ўзбекистон ҳаво йўллари” миллий авиакомпанияси самолётларида ҳам кўпчиликнинг доимий ҳамроҳи.

2017 йил — ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТ ВА ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

Сурхондарё вилоятида турар-жойга эҳтиёжманд ва меҳнатга лаёқатсиз бир гуруҳ ногирон хотин-қизларга замонавий тикув машиналари топширилди.

Шеробод тумани ҳокимлигида ўтказилган тадбирда Президентимиз ташаббуси билан ташкил этилган Ўзбекистон Республикаси Президентининг Виртуал қабулхонаси ва Халқ қабулхоналари аҳоли томонидан ўртага ташланаётган муаммо ва тақлифларни ўз вақтида кўриб чиқиш ва ҳолисона ҳал этишда юксак самаралар бераётгани таъкидланди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Виртуал қабулхонаси ва Халқ қабулхоналарига жорий йилнинг ўтган даврида келиб тушган мурожаатларнинг 60 фоиздан ортиғи ижобий ҳал этилган.

Сурат муаллифи Ф.Абдураҳмонов

Эҳтиёжманд оилалар ҳам уйли, ҳам ишли бўлмоқда

2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида аҳолининг эҳтиёжманд қатлами ижтимоий ҳимоясини ҳамда кексалар ва имконияти чекланган фуқароларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни кучайтириш, хотин-қизлар бандлигини таъминлаш ва уларга муносиб турмуш шароити яратиш муҳим вазифа сифатида белгилаб берилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Виртуал қабулхонаси ва Халқ қабулхоналарига уй ёки турар-жой

қуриш учун ер ажратилишини сўраб мурожаат қилаётганлар кўпчилигини ташкил этмоқда. Турар-жойга муҳтож фуқаролар орасида меҳнатга лаёқатсиз ногирон хотин-қизлар ҳам бор. Мамлакатимизда бу масаланинг ҳам ечими топилган. Уларни бепул замонавий тикув дастоҳлари билан таъминлаш, “Ўзбекистон темир йўллари” ва “Ўзпахтасаноат” акциядорлик жамиятлари таркибидаги корхоналарга касаначилик асосида ишга қабул қилиш йўлга қўйилган.

— Турар-жойга муҳтож ногирон касаначиларга тақлиф этилган янгиланган лойиҳалар

асосидаги арзон уйнинг бошланғич тўловини ишга қабул қилган корхона ўз маблағи ҳисобидан амалга ошириб беради, — дейди вилоят ҳокими Ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси Мавлуда Қобулова. — Қолган қисми тижорат банкнинг узоқ муддатли имтиёзли кредити ҳисобидан қoplanadi. Бепул топширилган тикув машиналари ёрдамида улар уйда мазкур корхона учун зарур тикувчилик маҳсулотлари тайёрлаб беради. Уй меҳнатига жалб этилган ногирон хотин-қизларнинг дастлабки иш ҳақи янги уй учун амалга оширилган бошланғич

тўловни қоплашга йўналтирилади. Бунинг самарасида ногирон аёллар бир йўла ҳам уйли, ҳам ишли бўлади.

Бундай эътибор уй-жойга муҳтож ногирон хотин-қизларни руҳлантириб, уларнинг ўз кучига, эртанги кунига ишончини мустаҳкамламоқда.

— Иккинчи гуруҳ ногирониман, — дейди Шеробод туманидаги Чинобод маҳалласида истиқомат қилаётган Муқаддас Шайдулова. — Гуваладан қурилган кичкина ҳовлида икки оила яшаймиз. Бир қизимиз бор. Турмуш ўртоғим фермер хўжалиғи ишчиси. Уй сотиб олишга имкониятимиз етмай-

ди. Тикувчилик касбига жуда қизиқаман. Замонавий тикув машинаси харид қилиш катта орзуим эди. Мана, бугун замонавий тикув машинасини бепул бериб, касаначи сифатида ишга қабул қилишди. Энди барча буюртмаларни уйда ўтириб бажариб бераман. Энг муҳими, ишли бўлдим. Худо хоҳласа, ҳадемай янги уйли ҳам бўламиз. Бундай самарали тизим йўлга қўйилганидан хурсандим.

Тадбирда Сурхондарё вилояти ҳокими Э.Турдимов сўзга чиқди.

Х.МАМАТРАЙИМОВ,
ЎЗА мухбири

► “МАҲАЛЛА” ФАОЛИЯТИДАН

ИНСОН ҚАЛБИГА ЙЎЛ

Ёшлар ҳаётида кузатилаётган кўпгина муаммолар, хусусан, оилавий ажралишлар, ўспиринлар ва ҳатто 25-30 ёшли йигит-қизлар орасида учраётган ахлоқсизликлар сабаби мушоҳада

қилинса, уларнинг замирида миллий ва диний қадриятларимиздан беҳабарлик, илмсизлик каби иллатлар ётганини кўрамиз.

2 ►►

Хуррият.ли муштарийлар,

2017 йил учун “HURRIYAT” газетасига обуна ишлари давом этмоқда. Газетамизга обуна бўлмаганлар эса уни савдо дўконларидан харид қилишлари мумкин. Ўқинг, баҳра олинг ва уни ҳамроҳларингизга ҳам ҳадя этинг. Бундан ташқари, “Hurriyat” да чоп этилган материаллар билан www.hurriyat.uz сайти орқали ҳам танишишингиз мумкин.

“HURRIYAT”
ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ
ДОИМИЙ
ҲАМРОҲИНГИЗ
БЎЛИШИГА
ИШОНАМИЗ!

► НУҚТАИ НАЗАР

АДОЛАТ — ҳаётимизнинг бош мезони

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон “Адолат” СДП фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг жорий йил 13 июнь куни суд органлари ходимлари билан учрашувдаги “Қонун ва адолат устуворлигини таъминлаш — барча эзгу мақсадларимизга эришишнинг энг муҳим шarti” мавзусида сўзлаган нутқидан келиб чиқиб, Ўзбекистон “Адолат” СДП фракцияси олдида турган вазифалар муҳокама этилди.

Президентимизнинг ушбу маърузаси ўзининг туб мақсад-моҳиятига кўра, Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партияси дастурий гоҳларига муштараклиги билан партия депутатлари ва фаолларини руҳлантириб юборди. Маърузадан суд тизимида адолат таъминлашга нечоғли риоя қилинаётгани ҳақида фикрлар асосий ўринини олди.

Адолат халқимиз учун азал-азалдан тинч ва фаровон ҳаёт мезони, барча эзгуликлар манбаи бўлиб келган. Соҳибқирон Амир Темури бобомиз “Қуч — адолатда” деган ҳикматта амал қилиб, давлат бошқарувини ташкил қилиш, эл-юрт тинчлиги ва ободлигини таъминлашга эришган.

2 ►►

АДОЛАТ — ҳаётимизнинг бош мезони

«Бошланиши 1-бетда»

Айни кунда ҳуқуқий демократик давлат, фуқаролик жамиятини барпо этишда қонун ва адолат устуворлигини таъминлаш давлатимиз олдидаги энг муҳим вазифалардан бири ҳисобланади. Бу борада, айниқса, Президентимизнинг фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш орқали ҳалқимизнинг суд тизимига бўлган ишончини қатъий мустаҳкамлаш, судни том маънода «Адолат кўрғони»га айлантириш лозимлиги ҳақидаги фикрлари эътиборга лойиқдир.

Шуҳрат ПОЛВОНОВ,

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон «Адолат» СДП фракцияси аъзоси:

— Давлатимиз раҳбари истиқлол йилларида мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ этиш борасида амалга оширилган ислоҳотлар ҳақида тўхталиб ўтиш баробарида, бу борада ҳали ўз ечимини топмаган камчилик ва муаммоларни ҳам атрофича таҳлил қилиб, муҳим амалий ҳуқуқларни белгилаб берди. Айни пайтда соҳа ривожига танқидий ёндашиш, ҳаёт олдимизга қўйётган муҳим ва долзарб вазифаларни самарали ҳал қилиш йўллари ва механизмлари ҳақида билдирилган аниқ тақлифлар, амалий ташаббуслар асосида суд идоралари, судьялар фаолиятини бутунлай янги асосда, самарали ташкил этиш лозимлиги алоҳида эътибор қаратилади.

Айниқса, кейинги пайтда мамлакатимиз фуқаролари томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг Халқ қабулхоналари ва Виртуал қабулхонасига бўлаётган мурожаатларнинг катта қисми ай-

нан суд идоралари ва судьялар фаолияти билан боғлиқ экани бу йўналишда қўлаб муаммолар мавжудлигидан далолат беради. Бугунги кунда адолатли қарорлар қабул қилишга ҳар томонлама қодир, иродаси мустаҳкам, юксак касб ва маънавий фазилатларга эга бўлган суд ходимлари таркибини шакллантириш энг муҳим вазифадир.

Президентимизнинг судья лавозимига фаолият кўрсатаётган суд ходимлари ўз фаолияти юзасидан халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларида ахборот бериши билан боғлиқ амалиётни йўлга қўйиш вақти келгани, бундан буён судьялар фаолиятига, биринчи навбатда, халқнинг ўзи баҳо бериши лозимлиги, ҳар бир судья томонидан аҳоли билан жойларда бир ойда камида бир марта очик мулоқотлар ташкил этиш, қолаверса, маҳалла, қорхона ва ташкилотларда сайёр суд мажлисларини ўтказиш ҳақидаги амалий фикр ва тақлифлари айниқса, эътиборга лойиқдир. Зеро, бундай амалиёт судлар фаолиятининг очиклиги ва шаффофлигини таъминлаш ҳамда халқнинг суд тизимига ишончини оширишга хизмат қилади.

Ўз навбатида «Адолат» СДП ҳам ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг жамоатчилик олдида ҳисобот бериб бориш тартибини жорий қилиш, бу ишга оммавий ахборот воситаларини кенг жалб этиш мақсада мувофиқ деб ҳисоблайди. Бу шубҳасиз, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, суд-ҳуқуқ соҳасида расмийликка ва коррупцияга қарши кураш олиб боришнинг муҳим кафолатидир.

Йилгишда Президентимизнинг маърузасидан келиб чи-

қадиган партия депутатлик корпуси олдида турган аниқ вазифалар белгилаб олинди. Шунингдек, йилгишда фракция аъзоларининг «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили» Давлат дастури ижроси юзасидан келиб чиқиб жорий йилнинг май-июнь ойларида жойларда сайловчилар билан олиб борган учрашувлари ҳамда унинг натижалари ҳам кўриб чиқилди.

Қайд этилганидек, ушбу даврда Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенат аъзолари томонидан республикамизнинг 28 та туманидаги ҳақиқий ҳолат ўрганилди. Мулоқотлар жойлардаги мансабдор шахсларнинг масъулияти бирмунча ошганлигини, улар ўз фаолиятини аҳолининг турмушидаги мавжуд камчиликларни бартараф этишга қаратаётганлигини кўрсатмоқда.

Ушбу даврда депутатлар ва сенатор томонидан 17,5 мингдан ортқ хонадонга борилди, мулоқот қилинган 70 минг нафардан зиёд фуқаро, шу жум-

ладан, 3 558 та тadbirkorлик субъекти вакиллари томонидан жами 9 700 та масала кўтарилди.

Таҳлилларга кўра, давлат раҳбарининг сўнгги ойларида қабул қилинган фармон ва қарорлари, шунингдек, жойлардаги халқ қабулхоналарининг бевосита аҳолининг мурожаатлари билан тизимли равишда ишлар олиб бораётганлиги, маҳаллий Кенгашлар депутатларининг фаоллиги ошганлиги, мутасадди раҳбарларнинг маҳаллий Кенгашлар ва халқ олдида ҳисобот бериб бораётганлиги муаммоларнинг камайишида муҳим омил бўлмоқда.

Хусусан, жорий йилнинг июнь ойида ўтказилган ўрганишлар чоғида аҳоли томонидан кўтарилган муаммолар сони февраль ойига нисбатан қарийб 1,7 бараварга, хусусан, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш соҳасидаги муаммолар сони 4,6 бараварга, пенсия ва нафақа таъминоти соҳасида 4,3

бараварга, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш, шу жумладан, пластик қарталар бўйича 2,8 бараварга камайган. Шунингдек, амалга оширилган чора-тадбирлар натижасида май ва июнь ойларида жами 2 434 та масала жойида ҳал этилди. Ўрганишлар жараёнида Қонунчилик палатасидаги партия фракцияси томонидан ҳам жойларда аниқланган муаммо ва камчиликларни бартараф этиш бўйича аниқ чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Йилгишда муҳомадалар жараёнида фракция аъзолари жойлардаги ўрганишлар давомида партия Сайловчи дастурига устувор вазифаларнинг амалдаги ижросида эътиборни янада кучайтириш ҳамда партиянинг қуйи тузилмалари ва маҳаллий кенгашларидаги депутатлари билан ҳамкорликнинг изчиллигини таъминлаш лозимлиги таъкидланди. Муҳомада этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

А.АЗИМОВ

«ХУҚУҚИНГИЗНИ БИЛАСИЗМИ?»

Ўзбекистон Республикаси резидентлари бўлган жисмоний шахсларнинг декларация асосида солиқ солинадиган даромадлари Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 189-моддасида белгилаб берилган.

Декларация асосида ҳисобланган солиқни тўлашни унутманг

Қуйидаги даромадларга эга бўлган жисмоний шахслар декларация тақдим этиши: мулкӣ даромадлар, агар бу даромадларга тўлов манбаида солиқ солинмаган бўлса, фан, алабид ва санъат асарларини яратганлик ҳамда улардан фойдаланганлик учун муаллифлик ҳақи тариқасида олинган даромадлар, асосий бўлмаган иш жойидан олинган моддий наф тарзидаги даромадлар, икки ёки ундан кўп манбадан олинган солиқ солинадиган даромадлар, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқаридаги манбалардан олинган даромадлар ҳамда солиқ агентлари бўлмаган манбалардан олинган даромадлар.

Агар солиқ тўловчининг асосий бўлмаган иш жойидан олинган даромадларидан жисмоний шахслардан олинган даромад солиғи унинг аризасига кўра белгиланган энг юқори ставка қўлланилган ҳолда ушлаб қолingan бўлса, даромадлар тўғрисидаги декларация тақдим этилмайди ва ўз навбатида қўшимча тўловлар юзага келмайди.

Шунингдек, жисмоний шахсларнинг мол-мулкларини юридик шахсларга ижарага берилганда жисмоний шахсларнинг даромад солиғи тўлов манбаида ушлаб қоллинади. Агар ушбу мол-мулк жисмоний шахсга ижарага берилган тақдирда, яъни тўлов манбаида солиқ солинмаган бўлса, жисмоний шахснинг даромадларига декларация асосида солиқ ҳисобланади. 2017 йилда ижара шартномаси асосида берилган жисмоний шахсларнинг даромад солиғи минимал ставкада, яъни 7,5 фоиз миқдорда солиққа тортилади.

Солиқ тўловчилар кўрсатилган даромадлар бўйича жами йиллик даромад тўғрисидаги декларацияни доимий яшаш жойидаги давлат солиқ хизмати органига ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 1 апрелидан кечиктирмай тақдим этиши лозим.

Солиқ кодексининг 193-моддасида декларация бўйича солиқ тўлаш тартиби белгиланган бўлиб, унга кўра жисмоний шахслар — Ўзбекистон Республикасининг резидентлари даромадлар тўғрисидаги декларациянинг маълумотлари асосида ҳисоблаб чиқарилган, жисмоний шахслардан олинган даромад солиғини ўтган солиқ даврдан кейинги йилнинг 1 июнидан кечиктирмай тўлашлари лозим.

Агарда мол-мулкни ижарага беришдан даромадлар оладиган жисмоний шахслар жисмоний шахслардан олинган даромад солиғини тақдим этилган дастлабки декларация асосида ҳар ойда даромад олинган ойдан кейинги йилнинг бешинчи кунигача тўлайдилар. Йил тугагач, жисмоний шахсларнинг даромадларидан олинган солиқнинг йиллик суммаси ҳақиқатда олинган даромад бўйича ҳисоблаб чиқарилиб, агар ўтган йил мобайнида тўланган суммалар ўртасида фарқ келиб чиқса, у жорий йилнинг 1 июнидан кечиктирмай тўланади.

Таъкидлаш жоизки, декларация асосида ҳисобланган жисмоний шахслардан олинган даромад солиғи ўз вақтида тўланмаган тақдирда, Солиқ кодексининг 120-моддасига мувофиқ, тўловнинг белгиланган муддатидан кейинги кундан эътиборан муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун, тўлов кунини ҳам шунга қиради, 0,033 фоиз миқдорда пеня ҳисоблашга сабаб бўлади ҳамда Солиқ кодексининг 62-моддасига асосан солиқ қарзини мажбурий ундириш чоралари қўлланилади.

Акмал РАҲИМОВ,

Тошкент шаҳар Сергели туман ДСИ бошлиғи ўринбосари

Инсон қалбига йўл

«Бошланиши 1-бетда»

Одам физиологик жиҳатдан йигирма ёшгача тўлиқ улғайиб бўлади. Йигирма бешинчи эса у мустақил фикрли, теран мулоҳаза қила оладиган, ижтимоий масъулиятини тўлиқ англаб етган том маънодаги шахс бўлиши керак. Афсуски, айрим оилаларда маънавий тарбияга эътиборнинг сустлиги ёхуд ота-оналарнинг бу муҳим ишга умуман эътибор қаратмасликлари, қолаверса, таълим муассасалари, маҳалла-қўйлардаги носогомон муҳит оқибатида ёшларнинг турли ҳуноқ ишларга, ҳатто жиноятларга қўл ураётгани гувоҳи бўлаётган. Бу ҳолат нафақат ота-оналарни, маҳалла фаолларини, ўқитувчи-мураббийларни, балки бутун жамоатчиликни ташвишга сойма қўймайди. Масалан, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи — маҳаллани олайлик. Унинг жамиятдаги вазифаларидан бири аҳоли орасида тинчлик-оқсоқчиликни таъминлашда давлатга қўмақлаштириш. Шунингдек, одамлар орасида, айниқса, ёшлар ўртасида гўзал маънавий муҳитни шакллантиришда ҳам маҳалла фаоллари, оқсоқолларнинг ўрни катта.

Маҳаллаларда соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, миллий, диний қадриятлар, эзгу урф-одатларни асраб-авайлаш, уларга риоя қилиш, миллатлараро дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашда фуқаролар йигинларининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиларнинг ўрни юксак баҳолаш мумкин. Зеро, ҳам диний, ҳам дунёвий илмлардан яхши хабардор, эл-улус орасида ҳурмат-эътиборга, катта ҳаётий тажрибага эга, инсонлар қалбига йўл топа оладиган, кишига ҳамма жойда эҳтиёж бўлади. Бундай зотларга ҳар ким ўз дардини ёра олади, муаммоларини, ўзини қийнаётган ташвишларини жон деб унга сўзлайди.

Диний-маърифий маслаҳатчиларга қўйилаётган талаб ҳам аслида мана шу: жамиятда, жумладан, унинг бир бўлаги ҳисобланган маҳаллада кузатиладиган маънавий-ахлоқий муаммолар ечимини топиш. Уларни қўлаб-қувватлаш, эътирофга муносиб ишларини омма эътиборига ҳавола этиш борасида қилинаётган амалий ишларга мисол сифатида «Фуқаролар йигинларининг энг намунали диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилар» кўрик-танловини келтириш мумкин. Яқинда ушбу танловнинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар босқичи бўлиб ўтди. Унда туман (шаҳар) босқичларида ғолиб бўлган 193 нафар йуртдошимиз иштирок этиб, 3 та шарт асосида беллашди.

Биринчи шартга кўра диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиларнинг энг фаолияти бўйича ҳудудда амалга ошираётган ишлари, ютуқлари, намунали иш тажрибаларига оид тақдироти намоийиш этилди.

Иккинчи шартга фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳамда маслаҳатчилар фаолиятига оид қонун ҳужжатларининг мазмун-моҳияти, улар фаолиятида учраётган турли масалалар, муаммоларнинг ечимини топиш юзасидан иштирокчиларнинг билим савияси, дунёқараш савол-жавоб асосида баҳоланди.

Натижаларга кўра, кўрик-танловнинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар босқичида 1-ўринни — 14 нафар, 2-ўринни — 14 нафар, 3-ўринни 14 нафар маслаҳатчи эгаллади. Қолган 151 нафар иштирокчи ҳам турли номинациялар бўйича тақдирланди.

Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан 1-ўринга сазовор бўлган 14 нафар иштирокчи танловнинг республика босқичига тавсия этилди.

Элмурод

МАХМАРАЙИМОВ
тайёрлади.

ҚАРОР ВА ИЖРО

Мамлакатимизда автомобиль транспорти соҳасида кўрсатилаётган хизматларни янада ривожлантириш ва уларнинг сифатини ошириш борасида тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Соҳада бошқаруви такомиллаштириш, автокорхоналар фаолияти самарадорлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилаётир.

Йўловчи ташиш хизмати такомиллашмоқда

Бугун мамлакатимизда йўловчи ташиш транспортининг деярли барча тури ишлаб чиқарилмоқда. Йўловчилар хавфсизлиги қатор ҳуқуқий ҳужжатларда мустаҳкамлаб қўйилган. Натижада бугунги кунда Ўзбекистонда йўловчи ташиш автомобиль транспортларининг йўналишлари 4,3 мингдан ошди. Янги автовокзаллар ва автостанциялар барпо этилиб, мавжудлари реконструкция қилинди.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 10 январдаги «Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ҳамда шаҳарлар ва қишлоқларда автобусларда йўловчилар ташиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори бу борадаги ишларни янги босқичга кўтаришга хизмат қилмоқда.

Қарорда йўловчи ташишда фойдаланилаётган автостанцияларни янгиллаш, йўналишларни белгилашда аҳоли эътиборини қўлаб кўриш қаторида энг чекка қишлоқлардаги йўналишларни ҳам эътиборга олиш ва кенгайтириш, автомобиль йўлларининг йўл қопламаларини, биринчи навбатда, қишлоқ аҳолисининг автомобилларида ташувга бўлган талаб-эҳтиёжини тўлиқ қондиришни таъминлаш масалалари устувор этиб белгиланган.

Йўловчилар ташиш хавфсизлиги чора-тадбирларини кучайтириш, йўналишлар бўйича ҳаракатланиш жадвалларига қатъий риоя этилишини таъминлаш, кўрсатилаётган хизматларнинг сифат даражасини ошириш, йўловчилар ташиш соҳасида истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тизимини шакллантириш, йўлқира учун нақд пулсиз тўлов тизимини жорий этиш бугунги куннинг муҳим вазифалари, деб қайд этилган.

Бугунги кунда пойтахтимизда жамоат транспортида жорий этилаётган қулайликларни мамлакатимизнинг барча ҳудудларига татбиқ этиш ҳам алоҳида эътибор қаратишмоқда. Хусусан, транспорт воситаларининг бекатларга белгиланган вақтларга етиб келиши, турган ёки ҳаракатланаётган йўналиш ҳақида йўловчилар махсус электрон дастурилар орқали хабардор бўлиши автомобиль транспортини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари сифатида белгиланди.

Қарорга мувофиқ 2017—2018 йилларда шаҳарлар ва қишлоқларда автотранспорт хизматларини янада ривожлантириш дастури тасдиқланди. Унинг ижроси давомида янги 303 йўловчи ташиш йўналишлари ташкил этилиши белгиланган бўлиб, шундан 240 йўналиш шаҳар атрофида ва қишлоқ жойлардан ўтаган шаҳарларга қатновлар экани эътиборга моликдир. Натижада туман ва вилоят марказлари билан олис ҳудудлар ўртасидаги вақт ва маблағ сарфи одамлар фойдасига қисқариши баробарида мамлакатимиз автомобилсозлик корхоналари учун янги буюртмалар, барқарор янги иш ўринлари пайдо бўлишига замин яратилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг жорий йил 25 апрелдаги «Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ҳамда шаҳарлар ва қишлоқларда автобусларда йўловчилар ташиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирларини амалга ошириш тўғрисида»ги қарори билан 2017—2021 йилларда автовокзаллар ва автошўхбекатларни қуриш ва қайта тиклаш параметрлари тасдиқланди.

Унга кўра, 2021 йилгача мамлакатимизда 37 автовокзал ва автошўхбекат қурилади, шунчаки қайта тикланади. Бу ишлар учун жами 23 миллиард 400 миллион сўмдан ортқ маблағ ажратилди. Автошўхбекатлар, йўналишларнинг охириги бекатларини қуриш учун ер майдонини ажратилаётганда уларнинг йўловчиларга қўлай жойларда, хусусан, одам гавжум бўладиган темир йўл вокзаллари, бозорлар, аэропортларга яқин бўлишини ҳисобга олиш белгиланган.

Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорт агентлиги ахборот хизмати маълумотларига кўра, автобус ва микроавтобусларда йўловчилар ташишини амалга оширишни марказлаштирилган ҳолда мониторинг олиб борилишини таъминлаш мақсадида «Bepro-dasturchilar markazi» (UZGPS) корхонаси томонидан Гулистон шаҳрида 60, Андижон шаҳрида 142 ҳамда «TELEMATIX» корхонаси томонидан Фарғона шаҳрида 108 автобустга уч ойлик синов муддати билан онлайн режимида масофадан кузатиш тизими — GPS трекерлари ўрнатилган.

2017—2021 йилларда шаҳарлар ва қишлоқларда автотранспорт хизматларини янада ривожлантириш дастури доирасида жорий йилда 86 автобус, жумладан, 26 шаҳар, 44 шаҳар атрофида ва 16 шаҳарлар ора йўналишини очиб режалаштирилган. Ўтган даврда Наманганда саккизта, Сирдарёда бешта, Жиззахда тўртта, Қорақалпоғистон Республикасида учта, Сурхондарё, Бухоро, Хоразм ва Навоийда иккитадан, Тошкент ва Фарғона вилоятларида биттадан янги автобус йўналиши ташкил этилди.

Навоий вилоятидаги «Учқудук Қимиз» корхонаси томонидан янги «Учқудук — Навоий», «Кармана автоэкспресс» корхонаси томонидан «Зарафшон — Навоий» йўналишларининг очилиши элликта иш ўрни яратилишига имкон яратди.

Йўловчиларнинг узоқини яқин қилишда транспорт воситалари паркинги янгиллашга ҳам алоҳида эътибор қаратишмоқда. Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорт агентлиги томонидан ишлаб чиқарувчи ва хизмат кўрсатувчи корхоналар билан ҳамкорликда «Исузу» русумидаги 270 автобус харид қилинган. Ҳозирги пайтда ушбу автобуслар йўналишларда хизмат кўрсатмоқда. Ташувчилар томонидан яна 123 дона «Исузу» автобусини сотиб олиш бўйича шартномалар имзоланган.

Янги автостанцияларни қуриш, эскирилган замоний талаблар асосида қайта қуриш ишлари ҳам жадал олиб борилмоқда. Жорий йилда қурилиш кўзда тутилган етти янги автостанциянинг барчасида бунёдкорлик ишлари бошлаб юрилган. Андижондаги «Хонобод», Қашқадарёдаги «Яккабод» ва «Қамаш», Жиззахдаги «Жиззах» ва «Пахтакор», Қорақалпоғистон Республикасидаги «Мўйноқ» автостанцияларини реконструкция қилиш ишлари олиб борилмоқда.

Ҳудудларда электрон тўлов тизимини янада ривожлантиришга қаратилган чора-тадбирлар транспорт тармоғида ҳам фаол амалга оширилмоқда. Йўловчиларга тўловларини электрон тарзда тўлаш имкониятини яратиш мақсадида «Yiwu Angnu Trading Company» компанияси (Хитой) томонидан ишлаб чиқарилган 200 валидатор, 30 минг NFC (контактсиз транзакция) электрон чипли қарталари олиб келинган.

Андижон шаҳрида синов тариқасида ишга туширилган янги турдаги электрон қўрилмалар ўзини тўла оқлади. Жорий йилнинг 1 май кунини Андижон шаҳрида 150 автобустга валидаторлар ўрнатилиб, тизим расман ишга туширилди. Ҳозирги кунда Андижон шаҳридаги ўн та автобус бекатида йўловчиларга электрон тўлов қарталари сотиш ва маблағ билан тўлаш ишлари қўрсатишмоқда.

Таъкидлаш керакки, йўл ҳақининг нақд пулсиз амалга оширилиши қатор қулайликларга эга. Йўловчи дастлаб автобекат ёки банк муассасасидан 15 минг сўмга (шундан 5 минг сўм йўловчининг ҳисобига тушириб берилади) карта сотиб олади. Кейинчалик нақд пул тўлаш ёки банк пластик картасидан онлайн тартибда пул тушириш орқали ҳисобни тўлиқлаб бориши мумкин бўлади. Муддати икки йиллик бўлган қарталардан бутун ойда аъзолари фойдаланиши мумкин.

Қартадан фойдаланиш тартиби жуда оддий. Чиптачи картани валидаторга теккизданга йўл ҳақи автоматик равишда белгиланган тариф бўйича ечиб олинади. Тўловни тасдиқлаш мақсадида сана, вақт, йўналиш номи, автобус ва карта рақами ҳамда қолган маблағ ҳақида ҳисоботлар қайд этилган чипта берилади. Чипта оладиган чипталардек тўлов тасдиғи сифатида автобусдан тушунга қадар сақланиши керак.

Мухтасар айтганда, автомобиль транспортини йўловчилар ташишда автобус йўналишларининг улушини оширишга қаратилган чора-тадбирлар аҳолини ижтимоий ҳимоялаш, инсонлар соғлиги ва экология учун зарарларни камайтириш, хусусан, атмосферага зарарли ташланмаларни қисқартириш, йўлларда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш ва йўловчиларга кўрсатилаётган транспорт хизматлари сифатини янада яхшилашга хизмат қилади.

Бехзод БОЗОРОВ,

ЎЗА мухбири

ШАРОИТ ТАЛАБГА ЯРАША БЎЛСА...

ХУДУДЛАРДАН ДАРАКЛАР

Аёл билан олам мунаввар. Аёли бор уйнинг файзи бошқача. Қўйинги, бу нозик хилқат ҳақида қанча эътирофлар келтирилса оз. Лекин доим ҳам мана шундай таҳсинларга лойиқ аёлларимизга етарлича эътибор қарата олаётганимизми? Аёл жамиятда ёлғиз эмаслигини, бошига оғир кун тушганида, ёнида қўмақчиси ё дардқаши борлигини ҳис этаётими? Айнан шу мақсадда юртимизда “Аёллар маслаҳат маркази” ташкил қилинган бўлиб, жойларда унинг филиаллари фаолият олиб боради.

Жумладан, ўтган йили Тошкент вилоятининг барча шаҳар ва туманларида ушбу мақсадаги филиаллари иш бошлаган эди. Хусусан, Олмалиқ шаҳрида ҳам шу йил февраль ойидан марказ филиали иш бошлади. Ҳозир филиал ҳудуддаги хотин-қизлар ўртасида маънавий муҳитни соғломлаштириш, уларнинг тиббий саводхонлигини ошириш, муҳтарам аёлларимизнинг қонуний манфаатлари, ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш ва қўллаб-қувватлаш, уй бекаси бўлган опа-сингилларимизнинг турмуш тарзи, дунёқаролини ўрганиш каби муҳим ҳаётий масалаларга қатъи эътибор қаратмоқда. Ҳўш, ўтган вақт мобайнида амалга оширилган ишларнинг салмоғи қандай?

Бир воқеа. Ҳилола охири пайтларда тажани, сал нарсасига жажли чиқиб кетадиган, бўлар-бўлмас гапларни баҳона қилиб дуч келган одам билан жанжаллашадиган одат чиқарди. Энг ёмони, бу “хунар”идан онаси ҳам “бебаҳра” қолмади. Насиба опа қизиди ўзгаришни аввалига баълоғат даврида бўладиган инжиқликка йўйиб, унча эътибор бермади. Шундай кунларнинг бирида коллеждан уйга қайтиб келган Ҳилола арзимас сабаб туйғайли онаси билан жанжаллашди. Шу пайт эшик қўнғироғи чалинди.

Эшикни очган Насиба опа коммунал хизматдан келган ходимларни қарши олди. Улар тўлов ҳужжатлари билан таъиниш, қарздорлиқни шу бугунқў тўлашлари зарурлигини айтишди. Бундан хуноби ошган Ҳилола ўзини бошқара олмай, эшик олдида турган кишиларга қўл кўтариб, уларга тан жароҳати етказди. Қиз болага хос бўлмаган бу қилиғи оқибатида Ҳилола ўтган йили ички ишлар бўлимининг вояга етмаганлар назорати бўйича тўлиди.

Албатта, бу қиз бола учун ҳам, ота-она учун ҳам иснод. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Тоҳир Маликнинг “Хусни хулқ” китобида шундай ибратли фикрлар баён этилган: “Илм олмоқ ва яхши хулқ эгалламоқ масаласида айтмазмики, илм олиш одамларнинг барчаси ҳам яхши хулқ эгаси бўлавермайди. Ёки аксинча, илмсиз одамларнинг барчаси ёмон хулқли эмас. Шарофли ҳақида таъкид этилганки: “Сизларнинг яхшиларингиз — ахлоқи яхши бўлганларингиздир”. Имом Шофийнинг ҳазратлари “Ўзини гуноҳ ва бадхулқликдан сақлай олмаган кишига илм фойда бермайди”, деганлар.

Ҳўш, Ҳилоланинг тарбиясида бундай ўзгариш қаердан пайдо бўлди? Унга ёрдам қўраётган борада қандай чоралар кўрилди?

— Мазкур воқеа бўйича бизга мурожаат келиб тушган. Шунинг учун хабарим йўқ, —

дейди “Аёллар маслаҳат маркази”нинг шаҳар филиали раҳбари Муҳаббат Юнусова. — Аслида эса биз бундай нохуш ҳолат содир бўлишини кутиб ўтирмай олдини олишимиз керак. Айниқса, баълоғат ёшидаги ўсмирлар билан маънавий-маърифий мавзуларда тез-тез суҳбатлар ўтказиб турсак, мақсадга мувофиқ бўлади.

Ўсиб келаётган авлоднинг тарбиясига бирдек масъул эканмиз, ён-атрофимизда содир бўлаётган воқеалардан барчамиз хабардор бўлишимиз даркор. Мутасадди ташкилотлардан мурожаат келиб тушишини кутиб ўтирмасдан, атрофдаги теран нигоҳ билан боқиб, ҳар хил нохуш ҳолатларнинг олдини олиш зарурлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатмоқда. Зеро, қиз бола бўлгани оиланинг бекаси. У она, у жамият кўрғи.

Мазкур филиалдан олинган маълумотларга кўра, жорий йилда у ерга 37 та мурожаат келиб тушган. Шундан 13 таси оилавий келишмовчиликлар масаласида бўлиб, уларнинг 5 таси мутахассислар иштирокида яраштирилиб, оила сақлаб қолинди. Бирок 8 та оилани сақлаб қолишнинг ҳеч қандай имкони бўлмаган.

Мурожаатларнинг аксарияти шаҳар хотин-қизлар қўмитаси, дин ишлари вакиллари, бандликка қўмақлашчи маркази, шифокор мутахассислар

билан биргаликда ўрганилади. Жумладан, аёлларимизнинг ишсизликка оид 6 та мурожаати ижобий ҳал этилди. Масалан, Гултепа маҳалласида истиқомат қилувчи Наргиза Тўрабоевага “Иссиқлик манбаи” корхонасига техник ходим бўлиб ишга жойлаштиришда ёрдам кўрсатилди.

Яна бир мисол. Фуқаро Д.Эшонкуловнинг “Делфин” оромгоҳига ишга киришига қўмақлашилди. Ўтган йили ҳам филиалга 83 та мурожаат келиб тушган. Шулардан 17 таси оилавий келишмовчиликларга алоқадор бўлиб, 14 та оила мутахассислар билан биргаликда яраштирилди. Қолган оилаларни эса тиклаб қолишнинг иложи бўлмади.

— Яна бир фикрни айтиб ўтишни жоиз деб биламан, — дейди филиал раҳбари. — “Аёллар маслаҳат маркази”нинг филиаллари жамоатчилик асосида фаолият олиб бораётти. Аёлларимизнинг мурожаатларини чуқур ўрганиш учун алоҳида штатлар ташкил қилинса, яхши бўларди. Сабаби — нозик қалб эгаларининг руҳиятига кириб бориш, улардаги муаммоларни ўрганиш ҳамда амалий ёрдам бериш учун кўп вақт талаб қилинади.

Мисол учун, ўзим А.Ясавий маҳалласининг маслаҳатчиси лавозими билан бир пайтда филиал фаолиятини ҳам

юритаман. Очигини айтганда ҳар иккала вазифани қўнғилдагидек олиб бориш учун вақт етмайди. Шунга қарамай, хотин-қизларнинг мурожаатларига ўз ўрнида ечимини топишга ҳаракат қилишимиз. Филиалимиз шаҳар маданият бўлими биносида жойлашган бўлиб, мутахассислар жалвал асосида мурожаатларни қабул қилишди. Бирок доим ҳам бир ерда ўтириб, бу ишни бажаришнинг имконияти бўлмайди. Шунинг учун хона эшикларига телефон рақамларини ёзиб қўйганмиз. Базиди телефон орқали ҳам мурожаатларни қабул қиламиз.

Жорий йилнинг “Халқ” билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” деб номланишида қатъи маъно бор. Шундай экан, оила-оила-римиз фаровон, фарзандларимиз баркамол бўлиб ул-улайишда хотин-қизларнинг роли муҳим эканлигини инобатда олиб, хайрли ишларни амалга оширишда ҳамма фаоллик кўрсатишимиз зарур. Бу борада эса Аёллар маслаҳат марказлари фаолияти самардорлигини оширишга қаратилган чора-тадбирлар ишлаб чиқиш ҳам гоёта муҳимдир.

Лобар ЖАЛИЛОВА
Олмалиқ шаҳри

ОГОҲЛИК

Гиёҳвандлик нақадар жирканч иллат эканини борган сари теранроқ англаб етаямиз. Минг афсуски, бугун бу дардга чалинганлар сони дунё бўйича ортиб бормоқда. Айниқса, унинг ёшлар орасида кўпайиб бораётгани барчамизни ташвишга солади.

Гиёҳвандлик — ҳаёт кушандаси

Бу дард унга чалинган бир кишининг соғлиғи, турмуш тарзи, умуман, ҳаётининг заҳарлаб қолмасдан, унинг атрофидаги ўнлаб, юзлаб кишиларнинг ширин ҳаётига оғу солади. Ойлардаги нотинчликларга сабаб бўлгани етмагандек, жамиятда турли жиноятларнинг кўпайишига замин яратди.

Ҳаммаси жуда оддий: гиёҳвандлик моддалари жуда қimmat туради, унга ўрганиб қолган шахс нима қилади, албатта, ўз нафсини қондириш учун ҳар қандай қабиҳликка шай бўлади. Хусусан, турли мақсадларда жиноий ишларни содир қилиб, жамиятимизга иқтисодий ва маънавий зарар етказди.

Инсон ҳаётда орзу билан яшайди. Яхши ният — ярим давлат, деб бежиз айтишмаган. Ўзининг эзгу ният-мақсадлари йўлида киши ўқийди, тажриба орттиради, жамиятда ўз ўрнига эга бўлади. Ачинарлиси шундаки, гиёҳвандлик балосига гирифтор бўлган шахсларнинг аксарияти ана шу гўзал неъмат — орзу-ҳавасдан, хайрли мақсадлардан мосуво бўлади. Негаки, бу иллат ортдан ҳар хил давоси йўқ хасталиклар келиб чиқади. Бунга аққол мисол — ОИТСдир.

Афсуски, кўп одамлар гиёҳвандлик моддаларига берилиш инсон иродасини бўғиб қўйиши ва орадан кўп вақт ўтмай кишини қаритиб, ҳалокатга олиб келишини яхши билимайдилар. Гиёҳвандлик инсон организмни ва руҳиятини оғир тарзда бузиб, бутун вужудини ишдан чиқаради. Шу боис унга ҳар қаламда ўлим таҳдид солади. Бундай одам ҳеч нарсага қизиқмай қўяди, куч-қувватдан қолиб, меҳнат қобилиятини йўқотди ва оқибатда...

Аср вабоси деб аталаётган гиёҳвандлик исканжасига тушганларнинг аксарияти 15–35 ёшлар орасидаги йигит-қизлар бўлиб, айни пайтда уларнинг сони маълумотларга кўра, 200 миллионга етган. БМТ экспертлари ўтказган тадқиқот натижаларига кўра, ер юзиди ҳар йили тахминан 100 минг нафар гиёҳванд вафот этмоқда. Кишиларнинг бу дардга чалиниб қолишларидан манфат кўраётган кучлар ҳам кам эмас. Улар ҳар йили наркотик моддалар савдосидан 400 миллиард АҚШ доллари миқдорида даромад кўришади. Энди ўйланг, авваломбор, ёшларни бу иллатдан асраб қолиш, бу дардга чалинганларини эса ундан халос этиш учун қанчалар куч, меҳнат сарфлаш лозим бўлади? Бизнингча, ҳар қандай дарднинг давоси маънавий, тўғрилиқ, ҳалолликдир. Фарзандларимизни болалик чоғларга ўргатсак, ўйлашмики, улар ҳеч қачон ёмон йўлга кирмайдилар.

Ҳа, гиёҳвандликка қарши курашиш фақатгина тиббиётнинг муаммоси эмас, балки глобал муаммодир. Шу сабабли ҳам унинг олдини олиш билан жиддий шугулланиш зарур. Соғлом одамларнинг ҳам, беморларнинг ҳам гиёҳвандлик моддаларига нафрат билан қарашларига эришиш керак. Акс ҳолда профилактика ишлар ва даволаш тадбирлари қанчалик самарали бўлмасин, ҳиз барибир одамлар соғлигини, хотиржамлигини қайтара олмайми.

Дониёр БАҲРОНОВ,
Ички ишлар вазирлиги
Ёнғин хавфсизлиги
институтини кафедра
бошлиғи, подполковник,
Михил САФАРОВ,
кичик сержант

2017 йил — ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТ ВА ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

Қулоғимиз сизда, азиз юртдош!

2017 йилнинг мамлакатимизда “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” деб эълон қилиниши давлатимиз сиёсатининг бош мақсади инсонпарварлик эканлигининг ёрқин ифодаси бўлди. Қолаверса, бу хайрли ташаббус адлия органлари зиммасига ҳам жиддий масъулият юкланди.

Шу маънода айтганда, Тошкент шаҳар адлия бошқармаси ҳам халқ билан янада яқинроқ мулоқот қилиш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, айниқса, жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини тўлақонли ҳал қилиш масалаларига бугунги кун талаби асосида янгича ёндашмоқда.

Хусусан, 2017 йилнинг шу кунига қадар адлия бошқармасига жисмоний ва юридик шахслардан 370 та ариза ва шикоятлар, 20 та мурожаат келиб тушган. Шундан 280 таси ўз вақтида қўриб чиқилиб ҳал этилган.

Масалан, фуқаро В.Абдуллаева Тошкент шаҳар ўрта махсус, касб-ҳунар таълими бошқармаси томонидан Тошкент давлат техника университети қошидаги 3-академик лицей директори ўринбосари лавозимидан бўшатиладиган норози бўлиб ва шу ҳусусда амалий ёрдам кўрсатишни сўраб мурожаат қилган.

Мазкур мурожаатни ўрганиш асосида киритилган тақдирномага кўра, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими бошқармасининг 2016 йил 14 октябрдаги 319-к сонли буйруғи бекор қилиниши ҳамда В.Абдуллаева аввалги лавозимига тикланди. Шунингдек, адлия бошқармаси томонидан фуқаролик ишлари бўйича Яккасарой туманларо судига киритилган даъво ариза асосида В.Абдуллаева фойдаланмажбурий прогнот учун компенсация ва етказилган маънавий зарар суммаси ундирилган.

Шунингдек, фуқаро И.Худойкулова “Ишонч телефони” орқали 100-сонли таянч-ҳаракати аъзоларида нуқсон бўлган болалар учун ихтисослаштирилган мактаб-интернат раҳбарияти томонидан ҳомилдорлик ва туғиш таътили бўйича нафақа пуллари тўланмаётганлигидан норози бўлиб қилган мурожаати ҳам ўрганиб чиқилди.

Ушбу мурожаат юзасидан киритилган тақдирномага асосан фуқаро И.Худойкуловага нафақа пуллари тўлаб берилди ва мактаб-интернатнинг бош ҳисобчиси маъмурий жавобгарликка тўғрилиқ, унга нисбатан энг кам иш ҳақининг 10 баравари миқдориди жарима жазоси таъинланган.

Бундан ташқари, фуқаро С.Матмуратовнинг Яшнобод тумани ҳокимияти 2015 йил 3 ноябрдаги 529-қарори ва фуқаролик ишлари бўйича Миробод туманларо судининг ҳал қилув қароридан норози бўлиб ёзган аризаси ҳам ўз вақтида қўриб чиқилди. Ўрганиш натижасида туман ҳокими қарорини ва фуқаролик ишлари бўйича Миробод туманларо судининг қарорини бекор қилиш бўйича фуқаролик ишлари бўйича шаҳар судининг апелляция инстанциясига ариза (иттиҳомнома) киритилди. Суд қарори кўра, туман ҳокимияти 2015 йил 3 ноябрдаги 529-сонли қарорининг тегишли қисми ва биринчи инстанция суди ҳал қилув қарори бекор қилинди.

Шу ўринда айтиш лозимки, давлатимиз раҳбарининг Виртуал қабулхонаси бугун жисмоний ва юридик шахсларнинг ишончли таянчига айланди. Хусусан, жорий йилнинг ўтган даврида бошқарманинг ҳукумат портали ва Виртуал қабулхона орқали келиб тушган 270 та мурожаат ўз ечимини топган.

Яна шунини таъкидлаш жоизки, адлия бошқармаси ва шаҳарнинг турли ҳудудларидаги жисмоний

ва юридик шахсларнинг вакиллари шахсан бошқарма бошлиғи, унинг ўринбосарлари, бўлима ходимлари томонидан қабул қилинмоқда. Ўтказилаётган қабулларда нафақат жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари ҳал этилипти, балки уларга қонунчиликдаги янгиликларнинг мазмун-моҳияти ҳам батафсил тушунтириб беришмоқда.

Қолаверса, аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш мақсадида оммавий ахборот воситалари ҳамда турли ташкилот ва идоралар билан ҳамкорликда ҳуқуқий тарғибот тадбирлари ташкиллаштирилмоқда.

Масалан, Президентимизнинг 2017 йил 14 мартдаги “Ҳуқуқбозарлик профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига кўра, ҳафтанинг ҳар пайшанба кунини “Ҳуқуқбозарликлар профилактикаси кунини” этиб белгиланганлигини инобатда олиб ва мазкур қарор ижросини таъминлаш мақсадида жойларда, хусусан, халқ таълими ва ўрта махсус таълими муассасаларида ҳуқуқбозарлик профилактикаси бўйича ҳуқуқий тарғибот ишлари доимий равишда амалга оширилмоқда.

Шерзод РАҲАБОВ,
Тошкент шаҳар
адлия бошқармаси
масъул ходими

Тўғрилиқда барака кўп

СОЛИҚ ПОЧТАСИДАН

Бозорлар халқ фаровонлигини акс эттирадиган ёрқин кўзгу, юрт файзу баракасининг белгисидир. Шунинг учун ҳам аҳолига савдо хизмати кўрсатиш даражасини ошириш, бозорлар ва савдо мажмуалари фаолиятини пухта ташкил этиб бориш шу куннинг долзарб масаласига айланган. Шу маънода республикамиз ҳукумати томонидан бозорларга устувор масала сифатида қаралди, зеро, бозор турмуш тарзимизнинг ўзига хос барометри ҳисобланади.

Дарҳақиқат, бундан йигирма йил аввал Наманган вилоятида атига 18 та деҳқон бозорлари фаолият юритган эди. Кўпчиликнинг хотирасида, бу бозорлар замон талабидан орта қолган, на сотувчи ва на харидорга етарли шарт-шароит бўлган. Бугун аҳвол тубдан ўзгарди. Аввало, бозорлар обдон реконструкция қилиниб, кенгайтирилмоқда, савдо-сотик, зарур хизматлар учун етарли шароитлар яратилди. Бугун вилоятимизда 35 та деҳқон бозори ва 15 та савдо комплекси фаолият юритиб келмоқда.

Бўлим томонидан бозорларда фуқароларнинг давлат рўйхатидан ўтиб, қонуний фаолият юритишларини таъминлаш мақсадида мунтазам равишда профилактика чора-тадбирлар, тарғибот-ташвиқот ишлари амалга ошириб боришмоқда.

Бирок ташвишланарли томони шундаки, айрим деҳқон бозорларида олибсотарликни касб қилиб, осонгина бойимокчи бўлган шахслар ҳам учраб турибди. Энг ёмони, уларнинг базилари ойлаб қаро терга ботиб ишлаган деҳқондан маҳсулотни инсон гаровига олиб, қиммат нархда пуллаётганидир. Албатта, бўлим томонидан бундай ҳолатларга барҳам бериш юзасидан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган вакиллари билан ҳамкорликда бир қатор тадбирлар ўтказиб келинмоқда.

Хусусан, жорий йилнинг ўтган беш ойи давомида ўтказилган 253

та назорат тадбири давомида фуқаролар томонидан жами 443125,8 минг сўмлик товар моддий бойликлари, шундан 137 та ҳолатда озиқ-овқат маҳсулотларини олиб-сотилиш ҳолатлари аниқланиб, ноқонуний фаолият кўрсатаётган шахсларга нисбатан суд органларини томонидан қонуний чоралар қўрилди.

Жумладан, бўлим ходимлари томонидан Наманган шаҳридаги “Наманган Чорсу деҳқон университети” АЖ ҳудудида ўтказилган назорат тадбирида фуқаро О.Қаландаров тегишли ҳужжатларсиз сифат сертификатини мавжуд бўлмаган ўсимлик ёғи маҳсулотлари билан савдо қилаётгани аниқланиб, тегишли тартибда далолатнома расмийлаштирилди ҳамда сотувда бўлган 93 литр, умумий қиймати 2,739,0 минг сўмлик ўсимлик ёғлари далилий ашё сифатида олинди.

Наманган шаҳридаги “Сардоба бозори” МЧЖ ҳудудида ўтказилган яна бир назорат тадбирида, фуқаро А.Азизов ҳам тегишли ҳужжатларсиз сифат сертификатига эга бўлмаган озиқ-овқат маҳсулотлари савдоси билан шугулланётгани аниқланиб, савдога қўйилган 12 турдаги умумий қиймати 2425,0 минг сўмлик маҳсулотлар далилий ашё сифатида олинди. Пировардида ҳар иккала ҳолатда маҳсулотларнинг сифат сертификати мавжуд эмаслиги туйғайли тегишли тартибда йўқ қилинди ҳамда ҳуқуқбозлар маъмурий жавобгарликка тортилди.

Шу билан бирга вилоят давлат солиқ органлари ходимлари, мутасадди ташкилот вакиллари билан ҳамкорликда вилоятдаги деҳқон бозорларида сотилаётган озиқ-овқат маҳсулотлари, деҳқонлар томонидан етиштирилаётган полиз экинлари, мева ва сабзавотлар, дуккакли дон маҳсулотларининг бозорларга тўсиқларсиз кириб келиши, бозорларда етиштирувчилар томонидан сотилишига етарли шарт-шароитлар яратиш, уларнинг кириб келишларига тўсиқлик қилувчи шахслар фаолиятига чек қўйиш ва озиқ-овқат маҳсулотлари нархларининг сунъий ошиб кетишининг олдини олиш мақсадида зарур чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, профилактик суҳбатлар ва тарғибот тадбирлари ўтказилмоқда.

Хулоса ўрнида айтиш жоизки, жорий йилнинг ўтган даври мобайнида аҳолига қулайлик яратиш ва сифатли қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини етказиб бериш мақсадида вилоят ҳудудидаги барча деҳқон бозорларида савдо ярмаркалари орқали 1272 тоннадан ортиқ, жумладан, 80 тонна картошка, 75 тонна пийёз, 72 тонна сабази, 65 тонна турли хилдаги мевалар, 96 тонна полиз экинлари, 37 тонна қўй гўшти, 102 тонна мол гўшти, 28,6 тонна парранда гўшти, 92,1 тонна гуруч ҳамда 584 000 дон парранда туҳумлари арзонлаштирилган нархларда сотилишига эришилди. Энг муҳими, саяёҳаракатлар натижасида бозор ва савдо мажмуаларида содир этилаётган қонунбузарлик ҳолатлари сони сезиларли даражада қамайиб, ноқонуний фаолият фош этилаётгани эвазига эса савдо тушуми ҳажмлари ошиб бораётти. Бошқача айтганда, олиб борилаётган назорат тадбирлари даромад омили бўлиб хизмат қилмоқда.

Акрамжон НАЖМИДИНОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Давлат солиқ қўмитаси
“Бозорлар ва савдо комплекслари фаолиятини назорат қилиш бош бошқармаси” Наманган вилоят бўлими бошлиғи

Журналист газета ...ўқимаса...

касб байрамимиз арафасидаги ўйлар

АЖАБО!

Шу йил баҳорда Ўзбекистон телерадио-компаниясининг медиамарказида "Мулоқот вақти" рукнидаги кўрсатувни ёзиб олишда гаройиб хангомалар бўлди. Албатта, 45 дақиқалик кўрсатув учун 2-3 соатлик ҳаракат бўлади, кейинчалик монтаж жараёнида ноқулай ёзув бўлаклари қайчилаб ташланади. Лекин айтилган сўз — отилган ўқ деганларидек, студияда янграган гапларга бепарқ бўлолмас экансиз.

Ўз тақдирини журналистика соҳасига бағишлаган халқаро журналистика факультетининг талабаларидан бири "Биз фалон газетани умуман ўқимаймиз" дейишди. (Айнан қайси газета ҳақида гап кетяпти, дейсизми? Ўзингиз ўқимаётган исталган газетанинг номини кўйиб қўя қолинг). Бу гаплар ажабланиб тургандик, эл ичида номи танилган бир ҳамкасбимиз "Мен ўша газетани ўқимаймиз деган талабалардан хурсандман" деб юборса бўладими? Ана ҳоло! Бу гаплар кейин кўрсатувда иштирок этаётган бир неча талаба, ҳар қандай ҳолатда гапидан адашмайдиган бошловчи ҳам "Ўзбекистонда чиқарилган газеталарни ўқимаймиз, янгиликларни русча нашрлардан билиб оламиз" дейишди. Юртимиздаги газеталарни ўқимайдиган, дунё матбуотидан бохабар зотлар гўё ўзларини янги замон кишилари деб ҳисоблаб, бизга ўхшаганларни эскича фикрлайдиган тоифага қўшиб қўйишдан қўрқиб қўйишди.

Баъзан не-не саъй-ҳаракатлар билан чиқарилган газеталарни аслида мўлжалланган муштарийга етиб бормаётгани, етиб бормаган ҳам кўзда тутилган обуначи ўқимаётганлигидан нолиймиз, бу ҳали ҳолва экан. Тунни тонгга улаб чиқараётган нашрларни бир тоқ остида ишлаётган ҳамкасбларимиз ўқимаса, ўз ҳаёти-

ни журналистика соҳасига бағишламоқчи бўлган талаба сўрамаса, яна кимдан гина қилиш мумкин?! Бу фикримни ҳамкасбларимдан бирига айтганим. "Ҳозир ахборот оқими катта, шу боис баъзилар ён-атрофидаги воқеаларга назар ташлашга улгуролмаслиги мумкин" деган жавобни қилди. Бу гапга ҳечам қўйишолмадим. Ахир оддий деҳқон ҳам ўзи етиштиратган ҳосил қўғини баҳолаш учун ёнидаги далага қараб қўяди-ку. Биз эса қалам тутган касбдошимиз маҳсулотига шунчалар бепарқ бўлсак. "Хуррият"нинг охириги сониди баҳсли мақола чиқибди, сиз кимнинг фикрини маъқулайсиз?" деб сўрасам, суҳбатдошим у газетани қўлга олганини, шунинг учун бирор фикр айтолмаслигини маълум қилди. Ҳой барака топгур, ҳеч бўлмаса, шу гаплардан кейин "Мен газетани топиб ўқийман, кейин фикрлашаман" десангиз бўларди-ку.

Бу ажабланишдан яна бошқа хулоса ҳам келиб чиқиши мумкин. Балки тер тўкиб чиқараётган газеталаримиз нафақат оддий газетхонни, ҳатто ҳамкасбларимизни ҳам қизиқтирмаётган экан, айни ўзимиздан излашимиз кераклир.

Келинг, шу ўринда ўзимизни журналистнинг эмас, оддий газетхоннинг маънавий эҳтиёжидан келиб чиқиб фикр юритайлик. Тўрт саҳифадан иборат газетанинг маълум қисми расмий материалларни ташкил этади. Бугунги ҳаётнинг нафас уришини ҳис қилиш учун, ислохотлар талаблари нимадан иборатлигини англаш учун расмий материаллар зарур, албатта. Зотан, газета бу — сиёсат демалди. Иқтисодий ҳаёт, муайян ҳўжалик субъектининг тижорат материалларини жуда тор доиралада газетхон қизиқиб ўқийди. Шу ўринда журналистика соҳасининг пири комилларидан бири айтган сўзни келтирсам: "Маҳоратли журналист чорва наслчилиги ҳақида ҳам мароқли мақола ёзиши, чала думбул ижодкор космонавтика соҳасидаги жасорат ҳақида зерикари, бир қилипти битик битиши мумкин".

Газета саҳифасининг ҳар бир сатр ўрни ниҳоятда қимматли майдон. Афсуски, шу саҳида мағзи тўқ дон ўрнига чийтга мейхнаткашлари билан ҳамнафас, ҳамлард бўлиш лозимлиги англашди. Баъзилар халқ билан мулоқотни вақтинча ўтиб кетадиган кампания деб ўйлашапти. Йўқ, йил мобайнида бу олий қадрият иш тарзимизга сингса, шундай ёндашув барқарор тус олишини англаб етайлик. Кейинги йилга янги ном берилар, лекин бу билан мулоқот зарурати туғамайди. Фақат мулоқот ҳисобига ҳақиқий аҳвол бизга аён бўли-

ли ва илоҳий неъматки, унинг мағиз-мағзини тушуниб ишлатайлик. Сўзининг туб маъносини ҳис қилиш борасида мени ўйлантиратган бир мулоҳазани билдирмоқчи эдим. Президентимиз 2017 йили "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" деб эълон қилдилар. Мана, шу йилнинг ярами ҳам ортада қолди. Лекин, фаҳми оживимча, халқ билан мулоқот деган сўзни айрим раҳбар ва мутасаддилар хануз шунчаки учрашув, кўришиш деб тушунаптилар. Мулоқот — бу ниҳоятда кенг тушунча. "Халқ сўзи" саҳифаларида шу сатрларнинг муаллифи эълон қилган мақоланинг сарлавҳаси "Мулоқотда ҳақиқат намоён бўлади" деб аталди. Мулоқот деганда барча комфорт муҳайё қилинган, қишда иссиқ, ёзда салқин хизмат кабинетини гизда ўтириш эмас, ўзингиз масъул бўлган соҳа меҳнаткашлари билан ҳамнафас, ҳамлард бўлиш лозимлиги англашди.

Баъзилар халқ билан мулоқотни вақтинча ўтиб кетадиган кампания деб ўйлашапти. Йўқ, йил мобайнида бу олий қадрият иш тарзимизга сингса, шундай ёндашув барқарор тус олишини англаб етайлик. Кейинги йилга янги ном берилар, лекин бу билан мулоқот зарурати туғамайди. Фақат мулоқот ҳисобига ҳақиқий аҳвол бизга аён бўли-

ли ва илоҳий неъматки, унинг мағиз-мағзини тушуниб ишлатайлик. Сўзининг туб маъносини ҳис қилиш борасида мени ўйлантиратган бир мулоҳазани билдирмоқчи эдим. Президентимиз 2017 йили "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" деб эълон қилдилар. Мана, шу йилнинг ярами ҳам ортада қолди. Лекин, фаҳми оживимча, халқ билан мулоқот деган сўзни айрим раҳбар ва мутасаддилар хануз шунчаки учрашув, кўришиш деб тушунаптилар. Мулоқот — бу ниҳоятда кенг тушунча. "Халқ сўзи" саҳифаларида шу сатрларнинг муаллифи эълон қилган мақоланинг сарлавҳаси "Мулоқотда ҳақиқат намоён бўлади" деб аталди. Мулоқот деганда барча комфорт муҳайё қилинган, қишда иссиқ, ёзда салқин хизмат кабинетини гизда ўтириш эмас, ўзингиз масъул бўлган соҳа меҳнаткашлари билан ҳамнафас, ҳамлард бўлиш лозимлиги англашди.

ЖУРНАЛИСТ КУТУБХОНАСИДА

Оила бахти эр ва хотиннинг бир-бирларига бўлган меҳр-муҳаббати, ишончи ва садоқати, бир сўз билан айтганда, аҳилликка боглик. Эркак аёлни қанчалик ҳурмат қилса, эъозласа, ўз навбатида аёл ҳам турмуш ўртоғини қадрласа, бу оилада вояга етаётган фарзандларнинг кўнгли тоғ бўлади. Ва, аксинча, эр-хотин ўртасидаги келишмовчиликлар, бир-бирини тушунмаслик болалар руҳиятига салбий таъсир этади.

Мулоҳазага чорловчи китоб

Шукрлар бўлсинки, юртимизда оила фаровонлигига, турмуш ободлигига эътибор катта. Хотин-қизлар барча жабҳаларда ўзлари истаган касбда эркаклар билан ёнма-ён меҳнат қилишяпти. Уларнинг унумли меҳнатидан сўнг ўз вақтида дам олишлари, соғлиқларини тиклашлари учун мамлакатимизда барча шарт-шароитлар муҳайё этилган. Иجتимой-иқтисодий соҳада дейсизми, тадбиркорликда дейсизми хотин-қизлар фаол. Фарзандлар таълим-тарбияси учун нафақат ота-оналар, устоз мураббийлар, маҳалла, хуллас, ҳар бир киши масъул.

Дунё матбуотини кузатганимизда, баъзи мамлакатларда оналик ва болаликка эътибор бизнинг юртимиздаги каби юксак мақомга эга эмаслигига ғувоҳ бўласиз.

Яқинда "Тамалдун" нашриятида Лазиз Раҳматовнинг "Оналик ва болалик: ўзгараётган дунё" деб номланган китоби нашр этилди. Унда Ўзбекистон ва халқаро таърибда атрофлича қиёсий таҳлил қилинган.

Дунё миқёсида оналик ва болаликка оид долзарб масалалар 65 та мамлакат мисолида аниқ далиллар асосида ёритилган. Муаллиф 2016 йил даврида республикамиз матбуотида

оналик ва болалик мавзусида чоп этилган мақолаларга эътиборини қаратади ва бу мақолалардан иқтибослар келтиради. Қўлланманинг дастлабки қисмини мутлола қилар экансиз, БМТнинг халқаро тинчликпарвар кучлари таркибида хотин-қизлар фаоллигининг ортаёстани, ушбу нуфузли ташкилотда хотин-қизлар ва болалар ишлари билан шуғулланувчи ихтисослашган тузилмалар фаолияти, оналик ва болаликни муҳофаза қилишга қаратилган тендер тенглиги ва аёллар зўравонлигига қарши кураш бўйича халқаро ташаббуслар, кампаниялар, тамойиллар ва баъзи тушунчалар ҳақидаги маълумотлардан воқиф бўласиз.

Китобнинг асосий қисмида эса аёлларга ҳомиладорлик даврида бериладиган таътилар ва нафақа тўлови, оналар учун яратилган имтиёзлар ва қўлайликлар, эрта никоҳлар ва барвақт ҳомиладорлик, обортларни қилмаслик, никоҳсиз фарзандлар туғилиши ва ажримлар, аёллар ва болаларда сезимлилик муаммоси ва бошқа манбалар ҳақида фикр юритилган.

Китоб Ўзбекистон болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг ижрочи директо-

ри Эркин Искандаров сўзбоши билан очилади.

Унда жумладан, шундай дейилади: "Халқимизда бола кулса, олам кулади, деган пурмаъно нақл бор. Аслида дунёда ўзбек миллатидек болажон халқни учратиш қийин. Бекиёс меҳри ва фидоилиги, сабр-қаноати ва чидами, турмуш ўртоғига садоқати билан ҳам ўзбек аёли тенгсиздир. Боласини кўз қароғида эъозлаб, керак бўлса, бутун умрини дилбандига бахшида қилади".

Киз боланинг тақдири ҳақида ғамхўрлик қилиш, ҳомилдор аёлларнинг эсон-омон кўзи ёриши, бўлажак онанинг бахтли уй бекаси сифатида кўриш Истиқдол йилларида ҳўкуматимиз қийқат-эътиборида бўлиб келди.

Бугун гарбда фарзанд кўришни ортқича бош оғриги, бориб турган даҳмаза деб ҳисоблайдиган аёллар сони кўпаймоқда... Болалар тақдири ҳам турли мамлакатда турлича кечаяпти.

Лазиз Раҳматовнинг "Оналик ва болалик: ўзгараётган дунё" китобидаги қиёсий таҳлиллар ўқувчини мулоҳазага чорлайди. Ва зарур қўлланма сифатида ўз ўрнига эга бўлиб қолади.

Абдулла АЙИЗОВ

Мутахассислар учун амалий семинар

ТАДБИР

Наманганда "Электрон ҳўкумат" тизими доирасида жорий этилган "Лицензия" ахборот тизимлари комплексида ишлаш масаласига бағишланган семинар-тренинг бўлиб ўтди.

Наманган вилояти ҳўкимлиги ва Ўзбекистон Республикаси Ахборот-технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда шаҳар ва туман ҳўкимликларининг лицензияловчи ва рухсат берувчи комиссияси котиблари иштирок этди.

Президентимизнинг 2017 йил 1 февралдаги "Тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларини кўрсатиш механизмларини тақомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори соҳа ривожига ҳўқим дастуриламал бўлиб хизмат қилаётгани таъкидланди.

— Замонавий ахборот-коммуникация технологиялари кенг жорий этилаётгани иқтисодиёт ва ижтимоий тармоқлар ривожига ҳўқим аҳамият касб этмоқда? — дейди вилоят ҳўкимлиги компьютерлаштириш маркази давлат унитар корхонаси раҳбари Бахтиёр Охунбоев. — Жумладан, "Электрон ҳўкумат" тизими ва мазкур дастур доирасида "Лицензия" ахборот тизимлари комплекси яратилиши бу борадаги энг ҳўқим қадамлардан бири бўлди. Вилоятда мазкур тизим мажмуасида алькоғолли маҳсулотлар билан чакана савдо қилиш, нефть маҳсулотларини автомобилларга ёниги қўйиш ва мой алмаштириш пунктлари орқали сотиш, нодавлат таълим муассасаларининг чет тилларини ўргатиш бўйича ўқув курсларини ташкил қилиш билан шуғулланиш учун ташқи реклама-ни жойлаштиришга рухсатнома ва лицензияларни киритиш каби ишлар якунига етказилди. Қол-

фикримиз халқ қалбига, омма онгу тафаккурига етиб борсин.

Тараққиётимизнинг "йўл харитаси"ни белгилаб берган беш йилга мўлжалланиб беш йўналишдан иборат Ҳаракатлар стратегиясини бутун халқимиз яхшилаб тушуниб олмоғи — бугунги кўннинг энг устувор вазифасидир. Бу борада оммавий ахборот воситалари ходимларининг ўрни алоҳидадир. Жамиятимизнинг озгина қатлами ҳам Ҳаракатлар стратегияси билан қўроланмаса, барча саъй-ҳаракатларимиз кўзланган самарани бермаслиги мумкин. Бу борада биз зийилларнинг вазифаси бекиёсдир. Ватанимизнинг ҳар бир фуқароси Ҳаракатлар стратегиясининг мазмун-моҳиятини, мақсад-муддосини тўлиқ тушуниши ва уни ҳаётга татбиқ этиши ҳам фарз, ҳам қарзидир.

Оқориди билдирилган фикрлар билан танишган газетхон каминана шундай савол бериши мумкин: ўзининг қайқа қараб ўтирибсиз, нега матбуот мазмундорлигини ошириш учун ҳаракат қилмаяпсиз? Аввало, шу фикрларни билдириш орқали ҳамкасбларимизнинг эътиборини умумий муаммага қаратаяман. Айни пайтда журналистикамиз нуфузини ошириш, сўз қудратини намоён этиш қўлчилиги иштирокида амалга оширилади. Шу маънода ҳамкасбларимиз мазкур мавзу бўйича ўз фикр-мулоҳазалари, амалий тақлифларини айтишларидан умидворман.

Ҳаётимизни ҳозиргидан ҳам яхшилаш, инсон қадриқимматини эъозлаш, гўзал Ватанимизни янада обод масканга айлантириш сари татбиқ этилаётган ислохотларнинг янги босқичи барча соҳа вакиллари қатори, биз, журналистлардан ҳам сафарбарликни, ҳозиржавобликни талаб қилади. Бунинг учун биз аввало, шу Ватанимизни, бунёдкор халқимизни дил-дилдан севишимиз керак. Ёзаётган ҳар бир сўзимиз, ўқтирмоқчи бўлган

Касб байрамимиз яқинлашмоқда. Матбуотга эътиқод қўйган халқимиз, барча соҳа вакиллари бизни бу сана билан табриклашади. Бу кутлов бизга ҳам ишонч, ҳам масъулиятдир. Ана шу эътибор қалам аҳлини янада унумли, самарали меҳнат қилишга ундайди. Зотан, эл-юрт назарида бўлишдан олий бахт йўқ.

Шухрат ЖАББОРОВ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист

ПАРЛАМЕНТ ПОЧТАСИДАН

Ёшларнинг дунёқарашини кенгайтириш, ғоявий иммунитетини мустаҳкамлаш ва уларни ватанпарварлик руҳида, буюк аجدодларимизга муносиб ворислар этиб тарбиялашда китобнинг ўрни бекиёс. Айни шу боис Президентимиз Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан мамлакатимизда китобхонлик маданиятини ривожлантириш, ёшларнинг китобга бўлган муҳаббатини янада оширишга қаратилган ишлар янги босқичга кўтарилмоқда.

Камчиликлар таҳлил қилинди

Бу борада давлатимиз раҳбарининг жорий йилнинг 12 январидagi "Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутлоаси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида"ги фармойиши дастуриламал бўлиб хизмат қилмоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, бугунги кунда замонавий кутубхона ишида фойдаланувчиларга ахборот-коммуникация технологиялари орқали сифатли хизмат кўрсатиш ҳам долзарб масалалардан бири ҳисобланади. Соҳадаги қўнун ҳўжатларининг жойлардаги ижроси ва яратилган шароитлардан фойдаланиш даражаси эса ёшлар ўртасида китобхонлик маданиятини ривожлантиришда муҳим аҳамият касб этади.

Айни шундан келиб чиқиб, Олий Мажлис Қўнунчилик палатасининг Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси томонидан яқинда "Ахборот-кутубхона фаолияти тўғрисида"ги қўнуннинг ижро этилиши ҳолатини ўрганиш юзасидан назорат-таҳлил тадбирлари ўтказилди. Унинг доирасида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Халқ таълими вазирлигининг Жиззах, Сирдарё, Қашқадарё, Бухоро, Наманган, Фарғона, Тошкент вилоятларидаги ахборот-кутубхона муассасалари мисолида қўнун талабларининг амалда бўлишига қаратилган тадбирлар ўтказилди.

Таҳлилларга кўра, ҳозирда ахборот-кутубхона муассасалари фаолиятини давлат томонидан тартибга солиш мақсадида мамлакатимизда 40 га яқин меъёрий-ҳўқуқий ҳўжатлар қабул қилинган бўлиб, уларнинг ижросини таъминлаш бўйича комплекс ишлар амалга оширилмоқда. Шу билан бирга, ушбу муҳим соҳа ривожига билан боглиқ аҳоли, хусусан, ёшлар ўртасида китоб мутлоаси ва китобхонлик маданиятини оширишда бир қатор муаммолар мавжудлиги аниқланди.

Жумладан, ўрганилган вазирликлар тизимида бадий, маърифий, илмий-оммабоп, тарбиявий, ёшларнинг интеллектуал салоҳиятини оширишга қаратилган адабиётларни чоп этиш, улар билан таълим муассасаларини таъминлаш, миллий ва жаҳон адабиёти намоёндаларининг етук асарларини саралаш, таржима қилиш ишлари пухта ўланган тизим асосида ташкил этилмаганлиги маълум бўлди.

Шунингдек, чоп этиладиган китобларни нашриётлардан худудларга арзон нархларда етказиш, онлайн буюртма бериш ва манзилга етказиш тизими ҳамда аҳолига хизмат кўрсатишда электрон китоб шаклидан кенг фойдаланиш янги йўлга қўйилган. Баъзи туман ва шаҳарлардаги ахборот-ресурс марказларининг моддий-техник базаси ҳам талаб даражасида эмаслиги кузатилди.

Қолаверса, ҳали-ҳануз қишлоқ туманларидаги аксарият мактабларда интернет тармоғи фаолияти сифатли йўлга қўйилмагани ёки ўқувчилар учун "ZiyoNet" таълим порталдан фойдаланиш имкониятлари етарлича яратилмагани таъкидланганлидир.

Хулоса қилиб айтганда, таълим муассасалари хузуридаги Ахборот-кутубхона муассасалари фаолиятини тубдан қайта қўриб чиқиш, уларнинг ахборот-кутубхона фондини кенгайтириш, марказий ахборот-кутубхона муассасаларининг маълумотлар базасидан кенг фойдаланишини таъминлаш зарур. Зеро, таълим муассасаларида ахборот-кутубхона муҳитининг ривожланиши ёшлар орасида юртимизнинг бой тарихий мероси, унинг маданияти ва миллий қадриятларимизни кенг тарғиб қилишда муҳим аҳамият касб этади.

Назорат-таҳлил тадбири натижалари бўйича Олий Мажлис Қўнунчилик палатасининг Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси томонидан соҳага доир норматив-ҳўқуқий базани тақомиллаштириш, ахборот-кутубхона соҳасида замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий қилишни жадаллаштириш ҳамда "Ахборот-кутубхона фаолияти тўғрисида"ги қўнун ижроси самардорлигини ошириш бўйича қарор қабул қилинди. Қабул қилинган қарорлар эса мазкур йўналишдаги камчиликларни бартараф этишга хизмат қилиши, шўбҳасиз.

Жамшид ПИРМАТОВ,
Олий Мажлис Қўнунчилик палатаси депутати,
Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси аъзоси

Тинчлик — барча сиёсатлар ичига энг муҳими

ШАРХ

Ўтган ҳафта халқимиз ойнаи жаҳон орқали пойтахтимизда Президент Шавкат Мирзиёев бошчилигида ўтказилган «Ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш — давр талаби» мавзусидаги анжумани катта қизиқиш билан кузатди. Ўзбекистон мусулмонлари идораси раҳбарлари, дин арбоблари, «Нуроний» ва «Маҳалла» жамағармалари, Хотин-қизлар қўмитаси, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати фаоллари, ҳокимликлар, ҳуқуқ-тартибот идоралари вакиллари, илм-фан ва маданият намояндалари, исломий таълим муассасалари мутасаддилари ва талабалари, жамоатчилик вакиллари иштирок этган бу анжуман мамлакатимизда маънавий-маърифий соҳада ҳали кўплаб долзарб масалалар ўз ечимини кутиб турганини кўрсатди. Ушбу анжумани кўриш давомида туғилган айрим мулоҳазалар юзасидан ўртоқлашиш истаги туғилди.

Эътибор берган бўлсангиз, давлатимиз раҳбари учрашувда юртимизда тинчлик муҳитини сақлаш ва мустақамлаш, ижтимоий барқарорликни таъминлаш, аҳоли, айниқса, ёшларни ҳар хил ёт ғоялардан асраш, уларни ҳар томонлама соғлом бўлиб камолга етиштириш учун бор куч-имкони янада ишга солиш зарурлиги алоҳида ург берди. Жумладан, мамлакатимизда мустақилликнинг илк йилларидан бошлаб вилдон эркинлигини таъминлаш масаласига устувор аҳамият берилган. Муқаддас динимиз, миллий қадриятларимизни, буюк азиз-авлиёларимизнинг меросини тиклаш, қадимжоларини обод қилиш бўйича жуда кўп ишлар қилинаётгани таъкидланди. Агар совиқ мустақил тузум даврида юртимизда 80 га яқин масжид фалият кўрсатган бўлса, ҳозирги кунда уларнинг сони 2 минг 42 тага ташкил этилмоқда.

Юртимизда шунча масжид фалият юритаётган экан, у ҳолда нега фарзандларимиз, баъзан эсини таниган катталар ҳам бизга ёт бўлган ҳар хил оқимларга қўшилиб қоляпти? Хўрматли имом-хатибларимиз жойларда ёшлар билан учрашиб, маънавият-маърифатдан ваъзхонлик қилаётганларида нимага эътибор қаратишяпти? Нега, шунча тадбирлар ўзининг самарасини бермаяпти?

Ёки ҳар биримиз тез-тез гувоҳи бўлиб турадиган бир мисол. Халқимизда тўйда элга ош бериш одати бор. Бу одатни чуқур ҳурмат қилган ҳолда, бир вазиятга эътибор қаратсак. Назаримизда, ана шу тадбирларнинг аксариятида муҳтарам домлаларимиз асосан диний билимлари нақадар бой эканлигини кўз-кўз қилишга уринадилар. Бу албатта, яхши. Аммо улар никоҳ ўқиган ёшлар бутун кунда қандай иллатлардан узоқ бўлишлари, улар тагида қандай

зарарли оқибатлар ётгани, бир сўз билан айтганда, оқ-билан қорани ажратишда нимага таъйиниб иш кўрмоқ лозимлигини ҳаётий мисоллар билан тушуниришда домлаларимизга баъзан иштиёқ, баъзан эса масъулият ҳисси етишмаётгандек. Зеро, қўлидан дурустгина иш келадиган, тўрт мучаси соғ, эс-ҳуши жойида бўлган ёшлар қандай қилиб ёт таъсирларга тушиб қолмоқда? Нима учун уларни бу эгри йўлдан қайтаришга масъул бўлганлар — маҳалла, кўни-қўшни, жамоатчилик «бизга тинчлик керак» дегандай ўзларини паная олмоқда?

Бу масаланинг бир томони. Яна бир томони ёшлар масаласида бевосита масъул бўлган айрим нуфузли ташкилотлар ҳам баъзида енгил-елпи йўл тутаятганини кўриб, ҳайрон қолади, киши. Бир мисол. Ўзбекистон миллий телерадиокорпорациясининг «Тошкент» телеканалда «Санажон» номли бир тижорат кўрсатув бор. Пойтахтдаги замонавий гўзаллик салонларида тасвирга олинган ушбу дастурда стилист жувонлар, гоҳида йигитчалар келинлик бўсағасида турган қизларнинг сочларини турмаклайди, энг сўнгги косметик услубларда ҳуснига ҳусн қўшиб, шундоғам қизил бўлган олмани янада қип-қизил қилиб кўрсатади. Бу борада ҳеч қандай эътирозимиз йўқ, албатта. Зотан, ўзбек қизлари ҳар қанча эътиборга лойиқ. Лекин, қиз боланинг лабини бўяш, сочини ювиш, кечкиш, унга ҳар хил ранглар билан жило бериш сингари қатор ноэтик ҳолатлар 32 миллиондан ортиқ аҳоли кўз ўнгига амалга оширилиши қанчалик тўғри бўларкин?

Яна бир мисол. Кузатган бўлсангиз, ҳозирда Тошкент шаҳридаги метро бекатларида мониторлар ўрнатилиб, уларда турли хусусий компаниялар, фирма ва ўқув марказларининг хизматлари

ни роликлар орқали реклама қилиш авж олган. Каминга 19 май кунини соат 21:00 да «Пахтакор» бекатида ғалати бир роликни кўриб, ҳайратга тушдим. Ролик суҳандон берган маълумотларга кўра, шаҳримиздаги «Ифратли келин» ўқув маркази бўлажак келинларга турли пишириқлар пишириш, парда тикиш, мазали таом тайёрлаш ва арабча рақс тушуниши ўргатади. Таом ва пишириқлар тайёрлаш, парда тикиш — булар тушунарли. Лекин арабча рақс ўзбек қизлари — бўлажак келинларга нима учун керак? Таъжуб, ўқув маркази маъмурияти бу билан нима демоқчи? Ёшларни қайси ғоя ёки анъана сари етказмоқчи?

Халқимиз азалдан тинчлик аталмиш улуг неъматни юксак қадрлайди. Бугун ҳам бу неъматни кўз қорачиғидек асраш бора-бора қийинаётган ишларнинг сони ва салмоғи жуда катта. Зеро, жамиятнинг энг устувор соҳаларидан тортиб, кундалик турмушимизда қўлга киритилган ҳар бир ютуқни таҳлил қилар эканмиз, уларнинг барчасига авваламбор, мана шу эзгу сиёсат туфайли эришяётганимизни чуқур англаймиз. Бугун ҳамма нарсаси — яшаш шароитимиз, онгу тафаккуримиз, дунёқарашимиз, ўй-кечималаримиз, сай-ҳаракатларимиз, ҳатто оғру-умидларимиз ҳам кечатидан буткул фарқ қилади. Бир вақтлар фақат бугун билан яшаган халқ бугун керак бўлса, ўн йил наридаги режаларни кўзламоқда.

Хўш, юртимизда тинчлик ҳукмрон экан, барча оғру-ниятларимиз рўёбга чиқаётган экан, у ҳолда нимадан хавотирланишимиз керак? Дунёнинг ишларига разм солайлик. Хўш, бугун қай бир давлат тинчликка қафолат бера олади? Ёки жаҳоннинг энг ривожланган мамлакатлари ҳозирда нимадан изтиробга тушмоқда? Мислизи тараққиётданми ё биргина ноҳўя ҳаракат туфайли уни йўқотиб қўйишдан?

Нима учун бундай деямиз? Сабаби — сўнгги йилларда айнан хотиржамликка берилиб, ўзига бино қўйган мамлакатларда уруш кўз очяпти. Яқинда интернет сайтлари Европа полиция агентлиги тақдим қилган бир маълумотни тарқатди. Унда қайд этилишича, Европа Иттифоқида 2016 йилда террорчилик фаолияти алоқдорлик гуноми билан 1002 нафар одам ҳибсга олинган. Ўша йилнинг ўзида радикал гуруҳларнинг ҳужумлари оқибатида Европада 135 киши ҳалок бўлди. Бундан ташқари, 2016 йилда Европа Иттифоқида 142 та муваффақиятсизлик билан тугаган, олди олинган ёки амалга оширилган теракт қайд қилинган. Уларнинг ярмидан кўпи Буюк Британияга тўғри келади. Шунингдек, террорчиликдан энг кўп азият чеккан давлатлар бешталигидан Франция, Италия, Испания ва Греция ўрин олган. Бу мамлакатларда терактлар оқибатида умумий ҳисобда 142 киши ҳалок бўлган, 379 киши яраланган.

Сир эмаски, бу мамлакатларнинг ҳар бири жаҳон иқтисодиётида салмоқли ўринга эга. Бироқ дунёда давом этаётган иқтисодий инқироз, турли сиёсий «уйин»лар бу мамлакатларнинг тараққиётига шикаст етказяётганини ҳам инкор этиб бўлмайди. Демак, тинчлик сиёсати дунёда барча сиёсатлар ичида энг муҳимидир.

Шукрки, мамлакатимизда тинчлик давлат сиёсати даражасида қадрланади. Ўзбекистон чет давлатлар билан ҳамкорлик ўрнатишда тенглик, шерикчилик, дўстлик, қардошлик ва қўшничилик каби умумбашари таъминотларга амал қилиб, ҳар қандай глобал муаммони фақат дипломатик йўл билан ҳал этишни маъқул қўлади. Энг муҳими, ўзининг бу борадаги позициясини жаҳон жамиятига доимий равишда билдиради. Ўз ўрнида дунё ҳам тинчликни мустақамлашга хизмат қилувчи бундай илгор тақдирларни қўллаб-қувватлаётганига гувоҳ бўляпмиз.

Бунга етарлича мисоллар бор, албатта. Узоққа бормайлик, шу йилнинг 21 май кунини Президент Шавкат Мирзиёев Саудия Арабистонининг Ар-Риёд шаҳрида бўлиб ўтган Араб-мусулмон мамлакатлари ва АҚШ саммити

да иштирок этганидан хабардорсиз. Ислоҳ ҳамкорлик ташкилотига аъзо мамлакатлар давлат раҳбарлари ва АҚШ Президенти, БМТ, Араб давлатлари лигаси, Форс кўрфазини араб давлатлари ҳамкорлиги кенгаши бош қотиблари қатнашган ушбу саммит экстремизм ва терроризмга қарши курашиш, бағрикенглик ғояларини илгари суриш, хавфсизлик, барқарорлик ва ҳамкорликни мустақамлаш масалаларига бағишланди. Саммит доирасида Президентимиз Шавкат Мирзиёев бир қатор давлат раҳбарлари билан мулоқотда бўлди.

Хусусан, Америка Қўшма Штатлари Президенти Дональд Трамп давлатимиз раҳбари билан учрашувда Ўзбекистонда олиб борилаётган ислохотлар жараёнини юқори баҳолади. Шунингдек, 10-12 май кунлари БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссари Зайд Раад ал-Хусайн расмий таширф билан Ўзбекистонда бўлиб, мамлакатимиз ва чет эл журналистлари иштирокида ўтган матбуот анжуманида Ўзбекистонда инсон ҳуқуқлари бўйича миллий тизимни халқаро стандартлар билан уйғунлаштириш борасида амалга оширилаётган ислохотларга юксак баҳо берди. 31 май кунини эса БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссари давлатимиз раҳбари номига мактуб йўллаб, Ўзбекистонда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалаларига шахсан эътибор қаратилаётгани, жумладан, 2017—2021 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар стратегияси қабул қилингани, суд-ҳуқуқ тизимида ислохотлар амалга оширилаётгани, хорижа вазо асосида чиқиш тартибини беқор қилиш борасидаги сай-ҳаракатлар учун Президентимизга миннатдорлик билдирган.

Дарҳақиқат, барча ютуқларнинг замирида тинчлик муҳасам. Шу маънода Ўзбекистонда халқ фаровонлиги, тинч-осойишта ҳаёти йўлида амалга оширилаётган кенг кўламли ишлар халқаро жамоатчиликнинг эътиборини тортмоқда. Биргина мисол келтирсак. Кўни кеча Жаҳон банки 2017 йилда Ўзбекистон ялпи ички маҳсулот 7,6 фоизга ўсшини маълум қилди. Прогнозларга кўра, 2018 йилда мамлакатимиз иқтисодиётининг ўсishi 7,7 фоизни ташкил этса, 2019 йилда — 7,8 фоизга тенг бўлади.

Албатта, бундай эътирофлар ҳар бир юртдошимизга мамнунлик бахш этади. Зеро, ижтимоий барқарорлик таъминланаётган, тинчлик муҳити мустақамланаётган, бир сўз билан айтганда, одамларга яхши яшаш учун барча имкониятлар яратилаётган юртда мудом тараққиётнинг илқ муҳаллари эсиб туради.

Тоҳир ШОМУРОВ

БУ ТУРФА ОЛАМ

СУВ ТУБИДАН НОМАЪЛУМ ЖОНЗОТЛАР АНИҚЛАНДИ

Австралиядан унчалик узоқ бўлмаган океан тубидан илм-фанда ноёб «Дахшатли» сув жониворлари аниқланди.

Investigator

Миллий текшириш экспедицияси олимлари сув юзасидан тахминан тўрт километр чуқурликни бир ой давомида кузатишган. Натижада эса улар мақсадга эришиб, океан тубидан илм-фанда ўрганилмаган номаълум ҳайвонот олами, балликлар, ўргимчаклар ва игнатерили жонзодларни кашф этишди.

ЧЎҚАСИ УМРИГА ЗОМИН БЎЛДИ

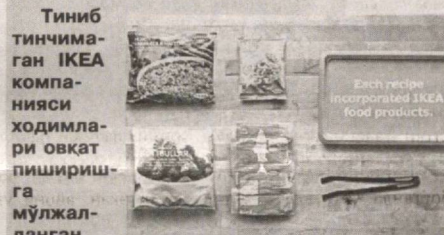
Мексиканинг Сан-Лукас-Охитлан шаҳри, Оахака штатида яшовчи фермерлардан

бири қутилмаган тарзда фермадаги чўчка тишлаши сабабли вафот этди, дейилади, Metro хабарномасида.

60 ёшдаги фермер Мигель Аная Пабло ўша кўни уйга маст ҳолда келганда рўпарасидан чўчка чиқади. Ароқ кучидан куч олган фермер эса қутилмаганда, чўкани оёқлари билан тепа бошлайди. Бунга қарши, ҳайвон ўз эгасига ташлашиб тананинг тўғри келган жойидан тишлаб олади.

Жароҳатланган фермерга штатдаги шифохонада тиббий ёрдам кўрсатилган бўлсада, чўқадан ўтган инфекциялар унинг умрини сақлаб қолишга монъелик қилди.

ЭНДИ ОВКАТ ҲАМ МАХСУС ҚОҒОЗ ПАКЕТЛАРДА ТАЙЁРЛАНАДИ ШЕКИЛЛИ

Тиниб тинчиманган IKEA компанияси ходимлари овқат пиширишга мўлжалланган

босма қоғоздан тайёрланган махсус пакетлар роллигини мутахассисларга намойиш этади.

Компаниянинг Канададаги филиалида ўтказилган тақдиримиз давомида янги ихтирога бағишланган китоб ҳам тарқатилди. Унда қоғоздан ясаладиган «қозон»чаларнинг ишлаб чиқарилиш босқичлари ва хавфсизлиги борасида тушунчалар берилган.

Лойиха, муаллифларининг таъкидлашларича, босма қоғоздан ясалган ушбу пакетларга дастлаб, барча масалиқлар солиниб, усти маҳкамланади. Ундан сўнг эса, газ печига қўйилади.

Ноодатий овқат тайёрлашга мўлжалланган бундай пакетларнинг қачон ишлаб чиқарилиши ва бозорларда сотилиши ҳақида ҳали бирор-бир аниқ жавоб йўқ.

САМОЛЁТДА ТУГИЛГАН БОЛА ЭНДИ БУТУН УМРИ ДАВОМИДА БЕПУЛ УЧИШ ИМКОНИЯТИГА ЭГА

Ҳиндистоннинг машҳур авиакомпанияларидан бир Jet Airways тасаруфидида самолётда туғилган болага ана шундай ҳуқуқ тақдим этилди. Бу ҳақда 19 июнь кунини The Times of India газетаси ёзди.

Бахтни қарангки, боланинг онаси Чичимол Джосени муддатидан аввал, яна Саудия Арабистонидан Ҳиндистонга учаётган вақтда тўлғок тутди. Тўлғокдан хабар тогган самолёт командири қутулмаган ҳола лайнерини Ҳиндистоннинг жанубий-ғарбий қисми Кочи шаҳрига қўнишга рухсат беради. Самолёт қўнишига ярим соат қолганида Джосе болани бортида дунёга келтирди. Боланинг соғ-саломат дунёга келишида борт кузатувчи қизлари ва йўловчилар орасида бўлган врач катта ёрдам беришди. Экипаж самолётни ерга қўндиргандан сўнг бахтли она зудлик билан яқин орадаги шифохонага етказилган. Яратганининг қаромати кенг деб, шунини айтсалар керак-да.

Рус тилидан Жобир ХЎЖАҚУЛОВ таржимаси

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси фахрий журналисти
Эркин ЗОКИРОВнинг
вафоти муносабати билан оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар Юнусов тумани Марказ-5, 1а уйда жойлашган Иминова Рашида Абдурашитовнага тегишли 58-хонадоннинг уй-жой кадастр ҳужжатлари йўқолганлиги сабабли
БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ЖУҒРОФИЙ САЁҲАТ

Бугун сўз юритмоқчи бўлган мамлакатда шундай ҳудудлар борки, бу жойларда ҳар қадамда фалокат хавф солиб туради. Мазкур ўлка ҳар қанча маданийлашган бўлмасин, ибтидоий оламга хос дахшатли ўлим ҳоллари ҳам содир бўлади. Шу боис бўлса керак, шаҳарларнинг барча пляжларида бир хил оғоҳлантиришлар — хавфли сув жониворлари (акулалар ва шу турдаги йиртқиқ балликлар)дан эҳтиёт бўлиш эслатмалари осонлик таблоларга гувоҳ бўлиш мумкин. Бу ердаги буқалар ҳам исталган вақтда машинага ҳужум қилиб қолиши ҳеч гап эмас. Казуар (туяқуш тури) номли қонхўр қуш эса жигига текканларни асло кечирмайди. Югуриш бобида қоплонни ҳам ортда қолдирувчи казуар панжаси билан ҳар қандай жониворни чавақлаб ташлашга қодир. Хуллас, шу каби фаройиботлари билан ўзга мамлакатлардан ажралиб турувчи ҳудуд, шубҳасиз, Австралиядир.

Тасмания ороли ҳамда Автралия иттифоқини ташкил этувчи ягона давлат — Австралида сиёсий тузум конституцион монархия бўлиб, у Британия ҳамажамиятининг аъзосидир. Давлатни генерал-губернатор томонидан тайинланган Британия қироличаси бошқаради. Мамлакат олти штат (Янги Жанубий Уэльс, Квинсленд, Жанубий Австралия, Тасмания, Виктория ва Ғарбий Австралия) ва бир неча ҳудудлардан иборат. Ҳар бир штат ва қитъа ҳудуди — ўз парламентига эга. Давлат тили инглиз тили бўлиб, мамлакат пойтахти Канберра шаҳридир. Майдони (7 686 850 км.кв)нинг катталиги жиҳатидан дунёда олтинчи ўринни эгаллайди. Австралия табиати жуда гўзал. У ерда турли миллат ва элат вакиллари истиқомат қилишади. Австралияликлар ҳаёт тарзида ерли халқ — аборигенлар маданияти билан қўшиб келган (ассосан, инглиззабон давлатлар) халқлар анъаналари уйғунлашиб кетган. Мамлакатнинг тозалиги ҳам юқори даражада. Австралия халқи барбекю ўйинлари иштибози.

Шу боис истироҳат боғларида дўстлар билан вақтни мазмунли ўтказиш мақсадида тез-тез барбекю ўйинлари ташкил этилади. Йил бўйи яшилликка бурканган тропик ва баргли ўрмонлар ҳамда чангалзорлар Австралия бойдонининг катта қисmini ўз ичига олган. Катта Рарп платосида эса Катта Қўмил, Катта Виктория ва Гибсон номли уч чўл жойлашган. Ушбу ҳудуддаги табиий қўлларнинг кўпи шўр. Австралия иқлими ҳудудларига қараб кескин фарқланади. Шимолда тропик иқлим ҳукмрон бўлса, жанубда мўътадил иқлимнинг гувоҳи бўлиш мумкин. Австралия бозор иқтисодиётининг ривожланиш даражаси юқори бўлган индустриал-аграр мамлакатдир. Машинасозлик, кимё ва озиқ-овқат саноатлари иқтисодиётнинг ривожланган тармоқларидир. Экин майдонларида буғдой, жайлар, буғдой, сули, арпа, ҷўҳори, картошка, сабзавотлар, шакарқамиш ўстирилади. Мамлакатта автомобиллар, ускуналар, кимё саноати маҳсулотлари, телекоммуникация

ЯШИЛ ҚИТЪА

ускуналари, дори-дармонлар, кийим-кечак, оёқ кийими ва қоғоз қабилар олиб қилинса, қиллоқ ҳўжалик маҳсулотлари экспорт асосини ташкил этади. Япония, АҚШ, Европа мамлакатлари ҳамда Янги Зеландия Австралиянинг ташқи савдо бўйича асосий ҳамкорлари ҳисобланади. Австралия йил башқа қитъалардан 65 миллион йил аввал ажралиб кетганлиги боис бу ўлкада Ер шарининг бирон бурчагида учрамайдиган ҳайвонот ва наботот дунёси ҳосил бўлган. Ехидна ва ўрдақуш шўқуқ каби сўтэмизувчилар, кенгуру, коала, вомбат сингари халтали сўт эмизувчилар ҳамда Австралиянинг энг машҳур дарахти — эквалит айнан шу ерда учрайди. Мамлакат ёввойи қўёнлари билан ҳам машҳур. 1859 йилда австралиялик ер эгаларидан бири Том Остин «Бир неча қўёнларни ёввойи табиатга қўйиб юбориш зарар етказмайди ва оғна қўшимча равишда гўшт билан таъминлаш имконини беради», деган фикрни билдирди. Баюбру жетгелменнинг фикрини

эшитган қўллаб фермерлар ҳам шу ишнинг қўлиди. Атиги 10 йил ўтиб, қўёнлар шунчалик кўпайиб кетдики, ҳар йили икки миллион қўённи қирпиш (отиш ёки қопкон ёрдамида) қўёнлар қўпайишига ҳеч қандай сезиларли таъсир қилмади. Қўёнларнинг тарқалиши тирик жонзотлар тарихида сўт эмизувчиларнинг энг тез тарқалиши сифатида қайд этилди. Гап шундаки, Австралия қўёнларнинг кескин қўпайиши учун қўлай шароитга эга экан. Қиш илқ бўлиши туфайли қўёнлар йил ўн икки ой қўпаяди. Пастҳам буталар қўқариб туралган текисликлар ҳам қўёнлар учун жуда қўлай шароит яратди. Боз устига Австралияда қўёнларнинг табиий дўшмани йўқ. Оқибат аянчи бўлиб чиқди. Қўёнлар маҳаллий ҳайвонлар озиқланидиган ўсимликларини еб битирди. Қўёнларнинг айби билан Австралия маҳаллий ҳайвонларнинг қўқилиш турларини йўқотди. Қўёнлар экспансияси билан қуралиш учун қутулмаган чоралар қўрилди. 1907 йилда Ғарбий Австралия штатида тахта, металл ва

симдан ясалган 1833 километрли улкан девор тортидди. Юз йиллик барикаданинг катта қисми ҳозирга қадар қолган. Унинг расмий номи — «Қўёнлардан ҳимояланиш учун 1-сонли девор».

Австралияди мўъжизалардан яна бири — ушбу ҳудудда йил давомида қўёш қарақлаб туради ва бу имкон қалар қўёш нурида бемаълум тобланиш истагини уйғотди. Аммо ҳеч қимга бундай қилиш тавсия этилмайди, чунки Австралия шимолида субэкваториал, жанубида субтропик кенгликлар оралиғидан ўрин олган ва фақат Тасмания ороли мўътадил минтақада жойлашган. Шундай географик жойлашув туфайли қитъанинг иқлимига таъсир қиладиган асосий омиллардан бири — бу юқори қўёш радиацияси ҳисобланади. Шунинг учун австралияликлар доим бош кийимда юрадилар ва меҳмонларга ҳам шунини тавсия этишлар.

Маълумки, Австралида тез-тез қурғоқчилик бўлиб туради. Олимларнинг фикрича, Антарктика тепасидаги Озон тешиги кўп жиҳатдан мамлакатдаги қурғоқчиликка сабаб бўлаётган экан. Нью-Йоркнинг Колумбия университети тадқиқотчилари тешик шамол кучи ва йўналишига, ёгингарчиликларнинг тақсимланишига таъсир қилишини ҳам аниқлади.

Инглиз тилида чоп этилувчи «Science» журналидаги бир мақолада тадқиқотчиларнинг қайд этилишича, бундай вазият бутун жанубий ярим шарда кузатилади-да, «тешик эффекти» Австралида кучли сезилар экан.

Гўзал МАЛИКОВА тайёрлади.

► КОМУС

Унутилмас номлар

Мийн Бузрук СОЛИХОВ (1891–1938) — ўзбек адабиётшунос олими. Тошкент шаҳар Қашқар маҳалласида зиёли Мийн Солих оиласида дунёга келган. Дастлаб оилада сўнг маҳалла мактабида ва Дегрез маҳалласидаги Шукрхон мадрасида таҳсил олган. Ўз тенгдошлари орасида кетмаётган ислохотчилик, маърифатпарварлик ҳаракатиға қўшилган. Аммо маълумотидан қониқмагани боис 1914 йилда Туркияға бориб, Истанбул университети тил-адабиёт факультетида таҳсил олади. 1917 йилда Тошкентға қайтиб келиб, ўрта мактабларда фаолият кўрсатади. 1918–1919 йилларда Афғонистон ва Истанбулда яшайди. 1920 йилда Пешоварда Жўрабой деган шахснинг қотиби бўлиб ишлаган. 1920–1927 йилларда Туркияда яшаган. 1927 йили шўро ҳукуматиининг расмий руҳсати билан Тошкентға қайтиб келиб, педагогика соҳасида жиддий ишлай бошлайди. 1927–1931 йилларда Ўрта Осиё давлат университетининг Шарқ факультетида, 1931–1932 йилларда Тожик маориф институтида форс тили ва адабиётини оқитиб беради. 1932 йил сентябрдан бошлаб Ўзбекистон маданий қурилиш илмий текшируш институтида, 1934 йилдан Тил ва адабиёт институтида катта илмий ходим. 1936 йилда Бухоро педагогика институтига юборилади. 1937 йил 7 августда қамоққа олинган ва 1938 йил 4 октябрда отувға ҳукм қилинган.

Асарлари: “Ўрта Осиё ва ўзбек адабиёти тарихига умумий бир қараш” (1930), “Октябрғача ўзбек фольклори” (1934), “Сўфизода ва унинг ижоди ҳақида” (1934), “Ўзбек театри тарихи учун материаллар” (1935), “Ўзбек адабиётида миллатчилик қўриқчилари” (1935), матбуотда “Меҳробдан чаён”, “Яна лаб оҳанги”, “Ўзбек тарихига оид тўрт муҳим китоб” каби мақолалари босилган. С.Айнининг “Доҳунда”, Иван Ленин “Тоғлар орасида” романларини ўзбекчалаштирган.

Ҳожи Олим ҚОБУЛИЙ (1895–1938) — ўзбек шоири. Марғилон шаҳрининг Сайтоқ маҳалласида ўртаҳол деҳқон Қобул Махмудов оиласида дунёга келган. Отаси 1900 йилда вафот этгач, онасининг қарамлигида қолади. Чорвоқ маҳалла масжидида Сарик мулло деган муаллим қўлида хат-савод чиқаради. 1910 йилда она-бола Маккаға ҳаж сафарига йўл олади. Ҳаждан қайтиш чоғида Туркияда яшаб қолади, онаси тўн тикиб сотиш билан кун ўтказди. Йўл харажатларини тиклаб олач, 1914 йилда Марғилон шаҳрига қайтиб келади. Бироқ она шахрида кўп тура олмай Ўзганд шаҳрига кўчиб ўтади. 1918 йилгача она касби билан тирикчилик қилади. Ўз устида қатъий ишлаш тўғрисида айрим бошланғич мактабларда ўқитувчилик қила бошлайди. 1922 йилда янги ҳокимият маҳаллий кадрларға муҳтожлик сезгани учун Ҳожи Олимни инқилобий кўмита ишига жалб этади. 1923 йилгача Марғилон инқилобий кўмитасида ишлайди. 1924 йилда Тошкентға келиб, уч ойлик нахтачилик курсида ўқийди. Ўқини тугатгач, Федченкодаги 20-сонли нахта заводи мудири ўринбосари, 1925–1926 йилларда 27- ва 21-сон нахта заводларида мудири бўлиб ишлайди. 1927 йилда “Янги Фарғона” газетасида бўлим мудири сифатида ишга тайинланади ва газетанинг ҳажвий “Чигирёқ” рубрикини ташкил қилади ҳамда шу билан бирга ўзи бошқаради. 1929 йилда Самарқандға келиб “Муштум” журналида масъул котиб вазифасида ишлайди. 1936 йилда “Марғилон ҳақиқати” газетасида масъул котиб-лик қилади. 1937 йил 20 сентябрда НКВД томонидан қамоққа олинади. Шоир миллатлар ўртасига нифоқ солиш, Миркомилбойни мақташ, 1500 та хатга жавоб беришлик, муштумзўр ва диндорлар фаолиятини еритмаслик ҳамда Файзулла Ҳўжаевни мактабда айбонди. НКВД Ўзлик комиссияси уни 1938 йилда ўн йил муддатға меҳнат тузатиш лагерига ҳукм қилади.

Ҳожи Олим Қобулий матбуотда босилган ҳажвий шеър ва мақолаларига “Ҳазилкаш”, “О.Қобулов”, “О.Қобулий”, “Ўзгандлик” тахалусларини қўлаган. Унинг шеър ва мақолалари “Янги Фарғона”, “Марғилон ҳақиқати”, “Муштум”, “Коммуна” нашрларида босилган. Ҳожи Олим Қобулийнинг сатираси ниҳоят аччиқ тиллиги ва қўйилган талабларининг кескинлиги билан ажралаб туради. У арузни яхши билган шоирлардан биридир.

Нашрга тайёрловчи: Сирожидин АҲМАД

► БИЛМАГАННИ БИЛГАН ЯХШИ

— Келгусида ҳуқуқшунос, яъни нотариус бўлишни билмасе туксанман. Шунинг учун соҳаға оид ҳар бир ҳуқуқий тушунчаларни эътибордан кетма қолдирмайман. Яқинда денгиз протести деган атамға дуч келдим. Шу ҳақда тўлиқ маълумот берсангиз?

М.Абобакирова,
Тошкент вилояти

— Номидан ҳам кўриниб турибдики, сиз тилға олган атам сувлиқда, яъни денгизда ҳаракатланиш билан боғлиқ нотариал ҳаракатдир. Унга биноан, нотариус кема эгасининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш учун далил-исботларини таъминлаш мақсадида кема капитанининг кема сузиб бораётганда ёки у тўхтаб турган жойда сидир бўлган ҳамда кема эгасининг олдига мулкий талаблар қўйиш учун асос бўлиши мумкин бўлган ҳодиса тўғрисидаги ариазини қабул қилади.

Денгиз протести ҳақидаги аризада юз берган ҳодиса тафсилотлари ва капитанининг ўзига ишониб топширилган мулкнинг бут сақланишини таъминлаш юзасидан қўрган чора-тадбирлари баён этилган бўлиши керак. Маскур аризада баён этилган ҳолатларнинг тасдиғи сифатида кема капитани ариза билан бир вақтда ёки кема портага кирган кундан бошлаб, агар ҳодиса порта юз берган бўлса, у юз берганидан сўнг етти кундан кечиктирмай нотариусға қўздан кечириш учун кема дафтарини ва кема дафтаридан олиниб капитан томонидан тасдиқланган кўчирмани тақдим этиши шарт.

Денгиз протести ҳақидаги ариза кема портага кирган вақтдан бошлаб йигирма тўрт соат ичида берилади. Агар денгиз протести ҳақида ариза бериш заруратини келтириб чиқарган ҳодиса порта юз берган бўлса, протест ҳодиса юз берган вақтдан бошлаб йигирма тўрт соат ичида берилиши керак.

Протестни белгиланган муддатда беришининг имкони бўлмаган тақдирда, бунинг сабаблари денгиз протести ҳақидаги аризада қўрсатилиши керак.

Саволға Бектемир тумани 1-сон ДНН нотариуси Гулчехра АТАХОДЖАЕВА жавоб берди.

ТҲЙГА БИЛАН
ТҲЁНА

► БОҚИЙ АНЪАНАЛАР

Тўёна — халқ оғзаки ижоди билан қоришиб кетган, асрлар силсиласи, вақт доволанини ошиб ўтган анъанадир. Шунча йиллардан бери собит амал қилиб келинаётган экан, унинг афзаллик жиҳатлари бисёр. У тўй муносабати билан шу тўй эгаларига яқинлари томонидан қилинадиган пул ёки кийим-бош тарзидаги совға. Юртимизнинг турли ҳудудларида бир қанча шаклларда намоён бўлса ҳам, аммо асл моҳияти ўзгармайди.

Тўй-шодийналари ҳар бир оилаға бахт, қувонч олиб келади. Тўёна эса қавм-қариндошлар, яқин биродарларнинг

қувончига шериклигининг нишонасидир. Бизнинг томонларда тўйдан олдин кенгаш бўлади. Унда оиланинг яқинлари бир уйға йиғилиб тўйни қандай ўтказишни режалаштирилади, барча тўй харажатлари учун имкониятдан келиб чиқиб, бирор нарса атайди. Кимдир гуруч, сабзисини, кимдир эса ичимлигини бўйнига олади ва мендан тўёна бўлсин деб, қўшиб қўяди. Бундай йиғинлар халқимизнинг аҳиллигини, бир-бирини қувончи кунлида ҳам, оғир кунлида ҳам қўллаб-қувватлашининг намунасидир.

Элга ош бериб қўй-қўшиқлар билан икки ёшнинг бахти учун ёки тўйболанинг келажиги учун зиёфат ўтказишнинг ўзига яраша тағши бор. Хурсандчилиги оламға татигушлиққа, аммо унинг ташвишлари ҳам етарлича. Саховатпеша халқимиз харажатларидан чўчимайди, шу ўринда исрофгарчилик, увол нималигини ҳам яхши билишади. Тўёна эса уй эгаларининг бироз бўлса-да, оғирини енгил қилишға ёрдам беради.

Сўзимизнинг тасдиғи сифатида бир воқеани айтиб берай. Яқин жўраларимдан бири ўғлининг суннат тўйига бормаганимдан гина қилди. Ўзимни сўраб, “тўй қандай бўлди, ташвишлар билан қийналиб қолмадингми?”, дедим. “Мақтанганига йўймагин-у, тўймисан-тўй бўлди, меҳмонлар ҳам миннатдор бўлиб кетишди. Ташвишларға келсак, яқинлар омон бўлсин, тўёналарнинг ўзи тўйхона харажатини кўтарди. Ортганини бошқа харажатларға ҳам сарфлади”, — дея тўйи-тоғи тўй ҳақида сўзлай кетди. Ўшанда бу удум бежиз минг йиллардан бери сақланиб келмаётганига ишонч ҳосил қилдим.

Тасаввур қилинг, бир томонда дошқозонда ош дамланяпти. Бир томонда эса карнай-сурнай, қуй-қўшиқ салолари, бир киши “қўрға яна ош”, деб сувдек оқиб келаятган меҳмонларга иззат-икром кўрсаяпти. Болакай югуриб келиб “қураш бошланди, аҳа-ҳа-ҳай!”, деб катта-кичикни майдонға чорлаяпти. Лаганларда қўлдан-қўлга ўтиб парвоз

...“Бийлар булардан бу гапни эшитиб, хафа бўлди. Хафа бўлиб, саксон тиллани чўпронға ташлаб, туриб кетди”...

Алтомши достонидан

қилаётган лаган тўла ош меҳмонлар олдига қўнади. Қўрда ўтирган меҳмонлар қўлиға дафтар-қалам кўтариб олган кишини ёнига қақириб, атаганини узатади. Одатни билмаган четдан кузатиб турса, қарз беришти, ёзиб қўйишининг сабаби шу бўлса керак, деб ўйлайди. Лекин тўёна қарз эмас, ҳамма кўнглидан чиқариб, беминнат ҳаля қилади. Унда нега рўйхат қилинганлиги дейсизми? Ахир, халқимизда бир сўз бор, “ҳисобли дўст айрилмас”. Бир кун меҳмоннинг ҳам тўй-шодийна қилинишни тайин. Аслини олганда бу ҳолат тўғрисида турли қарашлар мавжуд. Кимдир рўйхат қилиш нотиғри деса, яна кимдир “бунинг нимаси ёмон”, деб эътироз билдиради. Менинг фикримча ҳисоб-китобни ўрниға

қўйиш учун рўйхат қилишнинг ҳеч ёмон томони йўқ. Баъзи жойларда эса рўйхат қилинмайди, аммо тўёна бериш мамлакатимизнинг ҳар бир бурчида сақланиб қолган.

Тўй қилиш умуминсоний қадриятлардан. Ҳар бир миллатнинг ўзига хос урф-одатлари бор. Уларнинг баъзилари бизнинг тўёнаға ўхшаб кетади. Масалан, грек тўйларида рақсга тушаётган пайтда меҳмонлар келин-куёвнинг кийимига пул ёпиштириб кетар экан. Польшада эса тўйға келган меҳмонлар келин-куёвни ўраб олади. Шунда куёв келиннинг фатасини қўлиға олиб, меҳмонларга

туталди. Ҳар ким атаганини фа-таға ташлайверади. Қадим анъаналарға бой Хитой мамлакатида тўй кун келин-куёв меҳмонлардан совға сифатида уй-рўзгор буюмлари ва пул солинган қизил конверт олишади.

Ҳа, тўёна минг йиллик одатларимиздан бири. Ҳаля доимо барчаға қувонч олиб келган. Баъзида гувоҳ бўламизки, меҳмонлар тўй эгасига зарбоф чо-

пон кийдиради. Керакли-кераксиз матолар, қўша-қўша тоғораларни айтмайсизми! Зарбоф тўн инсоннинг кўрки, нархи ҳам фалон пул туради, аммо ундан мезбон бутунги базмдан кейин фойдаланмайди. Сандиқларнинг тўрида яна кимгадир тўёна қилинишни кўтиб ётади. Шунинг учун унинг ўрниға тўй харажатиға енгиллик келтирувчи пулни ёки ёш оилаға асқотадиган рўзгор буюмларини туҳфа этилса, кўнгилдагидек бўларди. Бир марта фойдаланиладиган нарсаларни эса ижараға олса ҳам бўлади.

Илоҳим, тўйлар тўйларға, шодийналар байрамларға улансин. Тўйға тўёна билан-да, нима дедингиз?

Санжар ЭШМУРОДОВ

► ДИЛ ИЗҲОРИ

Ота! Бу улуг сўзни эшитганда қалбида фахр ҳислари жўшмайдиган, ўзгача ҳурмат билан таъзим бажо келтирмайдиган инсон топилмас керак. Чунки оталаримиз биз дунёға келган кундан бошлаб, токи мустақил ҳаёт йўлиға тушгунимизча қўлимиздан етаклаб, бошимизни силаб вояға етказувчи инсонлардир.

Менинг
дадам

Отам Ўринбой Шодиев 1942 йилда Оҳангарон туманининг Эртош қишлоғида туғилган. Фронт ортида хизмат қилган бобом Абдухалиқ Шодиев айнан ўша йили бахтсиз ҳодиса туфайли вафот этган. Ота юзини кўрмаган, она қорнида қолган дадам ўз исми билан Ўринбой бўлиб туғилган. Кўпгина қийинчиликларни бошидан ўтказган Буюйша энамиз уч ўғил ва икки қиз билан 1952 йил бошларида Ўрта Чирчиқ туманига кўчиб келади. Отам шу ерда 7 синфни битиргач, хўжалик раҳбарининг ташаббусига кўра бир гуруҳ синфдошлари билан Бекобод шаҳриға трактор ҳайдовчиси курсига отланади. Бир йиллик курсни тугаллаб, ҳарбий хизматға жўнайдди. Ҳарбийдан қайтгач эса Тошкентдаги савдо техникумиға кириб, уни муваффақиятли тамомлайди.

Эсимизни танитганимиздан буён отам ўз ҳикояларида савдо иши нозиклигини харидорлар ҳаммаша ҳақлигини, ширинсуханлик энг яхши одатлигини бот-бот айтиб келади-

лар. Ҳалоллик, камтарлик савдо ишида асосий мезон бўлсагина инсон эл орасида обрў-эътибор топиши муқаррар. Отамиз қирқ йилдан зиёд шу соҳада меҳнат қилиб, “Ўзбекистон савдо ходими аълоҳиси”, “Меҳнат фахрийси” кўкрак нишонлари билан тақдирланди.

Албатта, оталаримизнинг ҳаёт йўли ҳар биримиз учун бир умр ибрат мактаби бўлиб хизмат қилади. Улар ўзларининг энг аjoyиб хислат ва фазилатларини бизға мерос қилиб қолдиради. Ҳаётда қандай ютуққа эришсак, ана шундай фазилатлар туфайли эришамиз.

Таълим, ички ишлар ва ишлаб чиқаришнинг бошқа жабҳаларида меҳнат қилаётган биз фарзандлар отамиздан одаимийликни, ширинсуханликни, инсонлар кўнглини қувонтириш кераклигини ўзимизға мерос қилиб олдик. Бу фазилатлар бизға ҳаёт йўлимизда ҳаммаша маёқ бўлиб қола-жак.

Ўғил ШОДИЕВА

БИР СИҚИМ

авж олди. У оиласининг бир аъзосидан айрилгани учун қишлоғини, она заминини ташлаб кетаятганини, энди ўзига бироз қийин бўлишини кўнглидан ўтказиб, гоҳо нималарини дири ўзича еудиргани қўяпти. Қани, у ҳали бу ерларнинг бир сиқим туғрисида зор бўлишини билганида!

Улар тонг ёришган чоғда туғилиб ўсган жойини тарқ этиб улгурди. Бу ёғи энди батамом бошқа ерлар. Энди қаердан қўним топиш кераклиги тўғрисида ўйлаш керак. Албатта, овчи учун тоғли жой қўлай. Аксига олиб бу атрофдагиларнинг барчаси Ўринбойни яхши танийди. Ота-бола бир эмас, бир неча кун йўл юриб, қорли чўққилар бағридаги бир қишлоққа кириб боришди. У ерликлар билан танишгач, овул қарияларининг изини кўра янгиға ҳаёт бошлашди. Бу ерликлар бироз кўпол бўлсалар-да, Ўринбойға кўмак қўлини қўйишди. Орадан унчалик кўп вақт ўтмасданқў Ўринбой овулдагилар эътиборини қозона бошлади. Ахир у моҳир овчи, қўли гул уста ва полвон ҳам эди. Шу боис энди бу қишлоқдаги номдор овчино полвонларнинг пешоналари тириша бошлади. Улар ерининг асл эгалари кимлар эканлигини билди-риб қўйиш учун тинмай овға чиқар, ҳар гал катта-катта

ўлжа билан қайтишарди. Бир сафардаги овнинг тузуккина жанжалға айланганига сал қолди.

Овчилар қишлоқдан анча олислаб, баланд чўққилар сари ўрлаб борарди. Уларнинг кўнглида биргина нарса — олдимиздан қандай ўлжа чиқадди, деган ўй кечарди. Қалин бутазор тугагач, у ёғи тошлоқ, баъзи-баъзи ерлардагина арча борлигини айтмаганда, чексиз дара. Ҳозир яхши бир тоза ит бўлганда борми, атрофни бир зумда айланиб чиқарди. Хув ана, олис-олисдаги харсанг устиға қотмалор бир тоғ эчкиси сакраб чиқди. Ана, сизға ўлжа! Овчи учун бундан ортиғи керак эмас.

Мерганларнинг қони гуштириб кетди, шекилли, ҳаракатлар тезлашди. Жисму танлариди қандайдир бир гайритабиий куч пайдо бўлиб, ўзларини шахд билан панаға олишди. Улар ўлжаға яқин қолганда, бирдан тоғлар узра гўмбурлаб кетмакет ўқ овози янгради. Кўз очиб юмгунча мағрур турган тоғ эчкиси тошдан-тошға урилиб, паста қўлай бошлади. Ҳайрон бўлган овчилар бир-бириға қараб қолишди. Ким у, қандай қилиб ва қаердан олди, дегандай бир-бирларига тикилишди.

— Ана, Ўринбой отган экан, — деди Арсен шошиб ўлжа томон бораётган мергани кўрсатиб.

— Э, ҳа-а! Ҳали у бизнинг ўлжани уриб туширадиган бўлиб қолдими? — дея шериклари юрағига ўт ташлади Рустам. — Энди у билан очикчасига гаплашиб олиш керак. Токи, бизнинг йўлимиздан чиқмасин. Бу орада Ўринбой ўлжани буғзига пичоқ тортиб улгурди.

— Ҳой, сен келинди, ўзингни ким деб ўйлапсан? — деди ғазабини яширолмаб Рустам. — Нега бизнинг ортимиздан эргашиб юрибсан? Бир ўзинг юришдан чўчисанг, овулдан қўшилмасиндиги бизга?

— Нималар даясан, Рустам? — ваҳожат билан жавоб қайтарди Ўринбой. — Юрагим кўркув нималигини билмайди. Мен оёқ-қўли иккитадан ортиқ бўлмаса бас, одам зотидан чўчимаيمان. Қолаверса, сенинг ортингдан эргашганим йўқ, Билсанг, кўкеллар ёлғиз юради. Мен ҳам...

— Сен ўз ерингда шундай бўлгандирсан, — сўзға қўшилди Собит. — Бу ерлар бизға тегишли. Билсанг, бу жойларнинг ҳар қаричи биз учун қадри, биз учун таниш, шунин билан қўй. Сента: “Майли орамизда яшасанг, яшайвер”, дейишимиз билганингни қил, деганимиз эмас. Ов қилсанг, биздан ортганини овлайсан, бўлмаса, чаппагингни чалиб, уйингда болангға қара.

“ТОЛҚУПРИК” ДАН ИНСОН ҚАЛБИ САРИ

Таниқли адабиётшунос
Умарали Норматовга хат

Иш битдими?! Пиёзга заҳар септирдийми? Э, қанақа одамси ўзи, нега тиржасиз, заҳар нима бўлди, заҳар” дея тертаб турмоқлари керак...

Ботир дўхтирининг, аксарият қишлоқдошлариникидан даяри фарқ қилмайдиган ҳаёти манзаралари, бу ҳаётнинг бутун мазмунини ва моҳиятини, менмуча, дастлабки ҳикоядаги ушбу биргина тасвирда қабириқ ҳолда ифода этилган: “Аслида, оддий бир ўтқинчи бу манзарани илғашни қийин, унинг назарида, Ботир ва болалар адирида кўтарилган қуюн ичида адашиб чоғиб юрган шарпалардек туюлади...”

Бизни юанитаридигани, хайриятки, ёш ёзувчи шу манзараларни илғайди. Ҳаёт, тириклик ва тирикчилик қуюни ичида адашиб чоғиб юрган шарпалардек ОДАМ экани, агар уларнинг шарпага айланиб қолса, жисми жонига виждон қўзи билан боқолсак, кўраётганимиз аниқ ҳақиқат кўзимиздан ёш бўлиб қалқиб чиқишидан огоҳ этилади.

Устоз, Сизга яхши маълум: ҳар бир истеъдодли ижодкор, унинг ўзи бунини хоҳлайдими, йўқми, билиб ёхуд стихияли тарзда, ўзи тугилиб кўз очгани маконнинг, қароғи ва димоғига дунёнинг илғи ранги ва ифронини берган юртнинг бошқа бирор ижодкорда такрорланмайдиган, такрорланиши мумкин бўлмаган манзараларини бадиий ўз сўлоҳларини тарзида дунёга намойиш қилади. Муқимий “Саҳнанома”сидаги Қўқон атрофи қишлоқлари, Гафур Гулом “Шум бола”сидаги Тошкент, Шукшин ҳикояларидаги Сибирь кенгликлари, Габриэль Маркес асарларидаги Маконалда... — бардари гаройиб гушларнинг қўлини эслаш мумкин. Муҳаммад Шариф ҳам, айтганимдек, ўзи билиб ёхуд билмай, Қосимовнинг дўппиликкига Гурмонор қишлоғини гўё кўзимизга дурбин тутиб бизга намойиш этиб беради. Унинг табиати — пасту баландликлари, дала ва қишлоқлар эрига қўшилиб бўғдой янчиши, пилё экиб ўтоқ қилиши, қаҳратон қишини ўйлаб иложи борича кўпроқ таппи ёпиши, болаларнинг қорни, эгинини бутлаш учун эри югуриши ва баъзида қарамхона аллопта тушиб қоладиган, “ови юрса тови юрмайдиган”, тови юрса ови чопмайдиган” эрини, ўша Тоҳири, йўғ-е, Ботирини энсаси қотганча: “Ҳа,

одамга “бош қаҳрамон”лик раво қўрилган. Ҳолбуки...

Ҳолбуки, у “ёшланидан микти, абжир ва чайир бола эди. Маҳалласидеги болаларга бош бўламан деб ўзини ўтга-чўққа урар, маҳалла шавини, қишлоқ шавини деб жанжалга бош суққидан тап тортмас, тўйларда кураш тушар, шакдек ча-йир бу боладан бир-икки синф юқорида ўқийдиган ўспиринлар ҳам ҳайқиб турарди...”

Булар нима экан, мана шу чайир Ботирнинг ҳаётида синфдоши Замира, унинг ёмғирфўши, сочининг ҳиди, қумуш кўн-гирокдек жарангдор ва ёқимли овози билан юз кўрсатган қанчалик сеҳрли онлар кечди. “Энди у дунёга бошқача нгоҳ ташларди. Ҳудди бир умр чанг бойлаб ётган дараза ойналарини кимдир ярақлатиб ювиб қўйгану ташқарида у шу пайтга қадар сезмаган ҳаёт тўқ ва бой рангларда жўшқин давом этарди”.

Агар ўша ҳаёт ва қисмат мардлик қилганида, ҳеч қурса, муаллиф қўйиб берганида, уларнинг — Ботир ва Замира-нинг қиссаси ҳам худди Тоҳир ва Зухро, Ромео ва Жульетта қиссалари қадар юксалар, уларда ишқ-муҳаббат боғининг гуллари, районлари бўлиб қолардилар. Афсуски, тақдир бу гал ҳам ўз билганидан қолмади: Ботирга у Тоҳир ҳам, Ромео ҳам эмаслигини, Замирага бўлса Зухро ҳамда Жульетта ишқ эрталарининг севиғидан ўзга ташвиши йўқ югуриши ва баъзида қарамхона аллопта тушиб қоладиган, “ови юрса тови юрмайдиган”, тови юрса ови чопмайдиган” эрини, ўша Тоҳири, йўғ-е, Ботирини энсаси қотганча: “Ҳа,

нинг бизга илк бор таништирилиши: “Қорамғиз, сийрак қошлари остидаги қўй кўзлари чўккан ўрта яшар киши ўзини дадил тутишга ҳаракат қилар, лекин униқиб, титилиб кетаётган ишмининг почаси шабадада қолгандек тинимсиз ҳилпирарди. У ўрнидан турган, суд залининг салобати босибми ёки ҳозиргина ҳакам ўқиб эшиттирган айбловнинг заворидан гангибми, қийналиб ютинди, негадир қўйлагининг тугмаларини бир-бир пайпаслаб ушлаб чиқди”.

Мурод Муҳаммад Дўст, боя кўмсаганимиз, шиддаткор адабий ҳаёт жўш урган замонларда “Галатепага қайтиш” деган ўқишли қисса ёзган, унда “Дунё — байит-ул-жафо, ғамгусор йўқ, дилларимиз гўё ва бешарх қолади! Гўё ва бешарх!...” деган армонни биттанди. Муҳаммад Шарифнинг эслаётгани “Парвоз” ҳикояси қаҳрамони, “айбланувчи Бозоров Адҳам”нинг ҳам қалби шу кунга қадар гўё ва бешарх қолаётган, аксарият қишлоқдошлари уни “ўзи, қисталоқ, рўзғори зўғра тебраниб турибди. Отаси бечора ишга яраммай қолган, бунда онаси касалманд, хотини боғчада ишлайди, олган пули нимами бўларди, бу ёқда тўртта мишиқиси бор... Бу қорамойга ботиб трактор тузатади...” деб билишарди. Суддан кейин ҳам бу фикр шундайлигича — ўзгармай қолдишда бор гап. Бироқ бу қорамойга ботган тракторчининг ҳам бир пайтлар осмоний орузлари, ўшаларга мос кўнгил истаклари, майллари бўлгани, ҳаёт уларнинг аксариятини ерларчин қилган бўлмасин, гоҳида ҳаётнинг ўша қоқсунк панжаларидан бир муддат бўғзини бўша-тиб, бир марта келадигани дунёда ўзгаларга эмас, ҳеч қурса ўзига ўзини исботлагиси, қўрсатгиси, у-да одам — ИН-СОН эканини билдиргиси келганини илғгани ва бизга ёддан қиймайдиган қилиб илғатгани учун ҳам Муҳаммад Шарифни ижодкор, ёзувчи атайман. Бу илғов, сезим ҳам очик-ошқо-ра, публицистик тилда эмас, бошқа бир образлар, жумладан, Бозоров Адҳамнинг синфдоши, “қўйлагининг ёқаси сарғайиб ёрилган, ишмининг тиззаси сузилган, титилиб кетган қишининг учини ёнбошида пичоқ қийиндек осилиб қолган киши”нинг судда тутила-тутила берган жавоблари орқали ҳосил қилинади.

Китобда жамлаб берилган “Сомон йўли” номидаги туркум, бироз ишлов билан қиссага дўниси ҳам ҳеч гап эмас. Негаки, тўртла хикояда ҳам қишлоқда Ботир дўхтир деган “мартаба” билан сийланган, бир қарашда жисми ҳам, жони ҳам, аҳамияти ҳам бировни қизиқтирмайдиган одмигина

Ассалому алайкум, муҳтарам устоз!

Тириклик, тирикчилик ташвишларига ўралашиб, Сиздан тез-тез хабар ололмаётган укангизни маъзур тутасиз, аввало. Соғ-омон юргангизга, Сизга умрбод ҳамроҳлик қилаётган ҳайрат ҳиссига кўз тегмасин, илойим.

Узоқ ўйлаб, кўпчилики кўз олдимдан ўтказиб, бу изҳорни Сизга йўллаш энг тўғриси бўлади, деган тўхтамга келдим. Умид қилдимки, бизни гоҳ қийнаётган, гоҳ юпатаётган қуйидаги ўй-мулоҳазалар Сизга ҳам ёт эмас...

Кейинги пайтларда одамни безовта қиладиган бир савол миядан чиқмай қолган: бизнинг — ўзбекларнинг бадиий-эстетик тафаккуримиз ҳозир қай аҳволда, айниқса, дунёдаги илгор халқлар тафаккури даражасига солиштирилганда биз қаерлардамыз? Дунёни-ку, майли қўя турайлик, ўзимизнинг бундан ўттиз-қирқ йиллар илгари етишганимиз манзилларга қийласак-чи?

Ахир, бу манзилларда биро бўлган адабий обидлар кўрку салобати чакана эдим? Эркин Вохидов ва Абдулла Орипов, Рауф Парфи ва Омон Магжон, Анвар Обидов ва Шавкат Раҳмон, Усмон Азим ва Абдуллай Кутбиддин шеърини, Шуккур Холмирзаев ва Мурод Муҳаммад Дўст, Эркин Аъзам ва Тоғай Мурод, Хайриддин Султон ва Хуршид Дўстмуҳаммад, Олим Отахон ва Назар Эшонқул насри адабиётимиз бўйи бастини минтақадан олисларда ҳам кўринадиган даражада юксалтирган, бадиий ижоднинг аксарият йўналишларида дунёга етиб юришимизни таъминлаб берганиди.

Албатта, ўзимизни юпатиш (тўғрироғи, чалғитиш)нинг йўллари кўп. Ахир, бутун ҳам шеър деганлари, ҳикоя ва роман деганлари ҳам ёзилганими, одамлар ўқимай қўйган бўлса, ёзувчи ва шоирда нима айб, қабилидаги “изоху тушириш”ларни истаганча тўқиб ва шу билан яна “ёрқин йўл”да давом этавериш мумкиндек ҳам. Бироқ...

Бироқ боғли — мияни пармалаётган қайсар савол яна очик қоларканда-да: ҳолимиз не, қаердамыз-у, қанча кетмоқдамиз? Ахир дунёнинг илгор адабиёти, фалсафаси, эстетик изланишлари руҳиятининг не-не манзилларини қашф қилиб олган бўраётган, олам ва одамга соқ қирраларни қанчалар кутилмаган ракурслардан кўрсатиш мумкинлигини исботлаётган бир пайтда биз нимамиз билан кимни ишонтира олаёмиз?.. (Ҳайратинириш ҳақида-ку, гапирмай қўя қолайлик).

Ҳартугул, яқинда ўқиб тутганим бир китоб ўша мия ва руҳни бир муддат бўлса-да,

юпатишга, эртанги кунга недир илж билан боқишга ундади мени. Айна кайфиятини, аввало, Сиз билан ўртоқлашишни истадим.

Бу — умидбахш адиб Муҳаммад Шарифнинг “Толқуприк” дея оддийгина ном берилган, бироқ ичида оддийликдан номиниш бўлмаган ниятда жиддий китоби.

Ҳўш, бу китобга жамланган 15 та ҳикоя, муаллифнинг хорижий сафарлардан олган таассуротлари ҳамда “С.А. хотиралари” номи қисса нимаси билан мени бу қадар таъсирлантирди?

Авалло, мақсуд асарларнинг барчасида муаллиф тасвирланган воқеаларга нисбатан объектив, реалистик позицияда турди. Бу жиҳатни алоҳида ва, аввало, таъкидлаётганим эса бежиз эмас. Зеро, ўзини шоир ўзучи санаб юргувчи кўпал қаламқашлар айнан шу масалала, демаски, шу билан бошланган қолган барча жиҳатларда ҳам риёга йўл қўйиш-япти. Дейлик, Ватан, халқ, миллат мавзуларига фақат “муқаллас”лик сифатидан келиб чиқиб ёндашиш ва шу асосда китобий, баланларов, юзаки тавсифлардан нажот қидиришдан да хунук ожизлик бўлмас керак.

Ҳолбуки, Ватан, халқ, миллат қандайдир мавҳум, ҳаёлий, эйфорик тушунчалар эмас, балки аниқ, конкрет, қўл билан ушлаб, жон билан сезиш мумкин бўлган, ҳамма нарсалардан-да тирикроқ қадриятлардир. Уларнинг дарди, оғрини, туйғуларни ҳар биримизникидан сезилувчанроқ, ўткирроқдир. Сизу мен чалинадиган дард, оғрик уларники олдидан нима? Зотан, Ватан, халқ, миллат тўмоғ билан томоғ ёки ошқозон дарди билан оғримайди. Уларга келган ёхуд улар туйғули келадиган дарду ташвишлар заворини одамни ё у ёқли ё бу ёқли қилади-қўяди. Муҳаммад Шарифнинг “Отамакон”и айна шу ҳақиқатни ниятда янги, бизнинг адабий тажриба-бамизда учрамаган макон ва қаҳрамонлар мисолида онгу шууримизга қуядиган ҳикоя бўлган.

Мана, келиб-келиб “хукуматти осмонда” учиб қўйган “айбланувчи Бозоров Адҳам”-

этиб узилгандай бўлиб, бутун вужудини алам ўртади. Кутилмаган гап юрагини кўрдек қуйдириб чоғи, у шадх билан даврага чиқди. Қаршисида қотмадор алп полвон. Уни йиқитиш қийинлигини ўтиришлар яхши биларди. Кураш бошланди, бири-бирдан моҳир полвонлар улоқ олишди. Шу орада нима бўлди-ю, ўринбойнинг тиззалари қалтираб, мадори қоча бошлади. Бироқ у бунини рақибига сезилмасликка уринди. Кутилмаганда “Ота” деган бўғиқ овоз эшитилди. Бу ўринбойнинг ўғли Дўсмат эди. Бутун вужуди мадоризилан бўраётган полвон бу синик ҳайқирикдан тенгсиз куч олди. Нима бўлди, қандай қилиб шундай алп полвон йиқилди, ўтиришлар бунини англомай қолди. Ўринбой шу овулда яшаш имкониятини ютиб олди. Аммо боғли даврадагилар: “Майли, сен бизнинг овулга ёзбо бўлишга лойиқ эканлигининг исботладинг, ўзининг? У ҳам ўзини кўрсатсин”, дейишди. Атрофда “Ахир у ҳали бўғини қотмаган бола бўлса, қўлидан нима ҳам келарди?”, деган норози ҳайқириклар янгради. Қариялар ҳам шундай дегандек бош чайқашди. Бироқ Дўсматнинг от миншини яхши билладиган боғли даврадагилар уни: “Пойтада голиб бўлса, отаси билан шу ерда қолади, бўлмас...” дея туриб олишди.

Бошқа чора йўқлигини англаган Ўринбой отига сакраб минди-да, жониворга аччиқ-аччиқ қамчи тортиб, бошини сой томон бурди. Ўтиришлар ҳайрон, у нега лом-лим демай у ёққа кетяпти? Сабаби ҳеч қанага аён эмасди. Қўзлари алам ёшига тўлган полвон отни шундай савалла борардики, от керагидан ортик тезликка сой томон шўнғирди. Қўздан пана-роқ жойга ўтган, у отдан сакраб қўйди. Жониворнинг бошини қучоқлаганча, мангиларини суйиб, ёларини силди. Айримлардан олислаётган оқибатни одамдан эмас онгсиз, за-боисиз отдан ахтариб пичирлай бошлади. “Энди бор умидим сендан, жониворим. Бўғини бўш қарадай бола сенга, Сени эса ўзинга топшироқчиман, тушурим. Мени масхара қилма, қанотим...” дея пичирлаб ёлвора кетди. Қаттиқ пишиқиб олган от эса, ўринбойнинг енгил сиқинаётган елкасини аста-аста қимтилаб, бардам бўли, дегандек юзидан ҳиллашга тушди. Бундан Ўринбойнинг кўнгли тўлди чоғи, яна эгарга ўтириб, отни ўтовлар тарафга бурди-да, сағрасига қамчи урди. Ана энди отнинг югуришини кўринг. Ҳамма сабрсизлик билан пойта бошланганини кутмоқда.

Ниятотларни бир қатор қилиб сағра тизилди. Дўсмат ҳам от тизгинини дадил тутиб турарди. Ўтиришлар қий-чув солишар, бу нафақат чавандозларга, балки отларга ҳам ўзгача қарашлариди. Бош ҳакам қўлидаги балкининг қўзидек яттирган пистон билан ўқданган тўпчанчадан “тарс” деган 5 товуш чиқариши билан отлар чанг-тўзон кўтариб олган ин-

тилишди. Чавандозлар отга устма-уст қамчи тортиб, узанги билан жониворлар биқинини аёвсиз ура бошладилар. Олдинда қайси бири кетди, бунинг ҳеч ким пайқамай қолди. Оломоннинг товуши борган сари авж олди. Ёш болалар те-палик томон югуришди. У ердан отлар аниқроқ кўринарди. Ўринбойнинг юраги бутун илк бор кўркувини ҳис қилди. Унинг аёзлойи баланини тер босиб, шўрлик бир пойгати отлар тўласига, бир осмонга қарарди. Шўрликнинг ҳаракати-дан унинг Яратпадан ўтиниб илтижо қилаётганини, ожиз ва хоқисор боласининг жонини ўзинга сақлашга қодирлигини ва, албатта, тулпорини ҳам тўқдан тойдирмаслигини сураб ёлвораётганини англаш қийин эмасди. Пойгачи отлар марра сари тобора яқинлашиб келишарди. Фақат биргина от тўла-дан анча ўзиб кетганди. “Ана келишяпти!” деган ҳайқириклар эшитили бошлади. Бирдан қимдир олиндагиди отнинг устиди одам йўқ. Эгасиз от келаяпти, деганда Ўринбойнинг сочлари тикка туриб кетди. У бир қарашда ўз отини таниди-ю, бехитёр: “Дўсмат қаерда йиқилди?!” “Қайси отнинг оёқла-ри остида қолди?” деган ҳаёллар исканжасига ўралди...

Волариге, нега биз шундайми? Нима учун фақат қучи-ларгина яшаш керак? Қачонгача ер талашамиз? Эй, одам боласи, ота-онанг, қариндошларинг қанча кетганини нефа қилмайсан? Бир кунни ўша чўқиб от сенга ҳам етди ва сен ҳам тупроқ билан қорилиб йўқ бўласан. Вақт эса елдек ўта-верди. Шунга ўхшаб оғриқли саволлар аччиқ жавоблар Ўринбойнинг қалбини ўртаб турган дамба одамлар: “Отанга балли! Дўсмат биринчи келди, у голиб бўлди!” дея бақирши-ганда Ўринбой ўзини батамом йўқотди ва югуриб келётган отлар томон отилди. Чиндан ҳам Дўсмат минган тулпор ол-дига от туширмай маррани биринчи кесиб ўтди. Ва у ҳам голиб бўлиб, ота-бола шу ерда умр кечира бошлади. Орадан анча вақт ўтди, бунини улар пайқамай қолдишди.

Йиллар ўз ўқинини ўтказиб, Ўринбой чол бўлди. Энди унинг юрагидан тутилган тупроққа ташналик орта бошлади. Аниқроғи, у умри тўтаб бораётганини англади. Ўзи ер тиш-латган жониворлар энди унинг тушларига кириб, доим уни қувлайдиган бўлиб қолди.

— Менинг сафарим қари, — деди Ўринбой кунларнинг бирда улайиб қолган ўғлига. — Вафотимдан кейин ўзим тутилган тупроққа ўрга, у ерликларга оташин саломини етказ. Менинг вафотимни айт ва қайтар чоғингда ўша ер-нинг бир сиким тупроғидан олиб келиб ҳабрим устига соч. Мен ҳам она тупроқ тафтини ҳис қилиб ётай, ришталарни узма. Бу Ўринбойнинг сўнги васыяти бўлди.

ди. Тўлиб-тошиб, тўлғониб-тўлғониб, қирғоқларини ямлаб, дарахтларнинг илдизларини юл-қилаб, янги камарлар бунёд қилиб оқайди...” Ёз: “Сув ти-ниқлашади, серсоя бўшанинг тинчлиги бузилади, анҳор лаби-да учиб юрган ниничи ва қапа-лаклар, сершоҳ дарахтларда па-лапонларини ёнига олиб мизиб ўтирган қушлар бирдан чўчиб кетади: қий-чув билан келган сон-саноқсиз болалар сувга ўзла-рини гўп-гўп ташлайди...” Бу эса кўз: “Балчиқ, балик, бақа-шолнинг ҳиди келиб турса-да, сув ишшадек тиниқ, унда кўм-кўк осмондаги оқши парча бу-ларидан, тўқ зангдоран сарғиш-қирмизига ўтаётган дов-дарахт-лар акслиниб туради...” (Ҳам-маси “Толқуприк” ҳикоясидан.)

Муҳаммад Шариф, китобга сузбоши ёзган профессионал адиб Эркин Аъзам урғулагани-дек, “бирор ҳолат тасвирига қиришар экан, асло шовшмай-ди, оддий тафсилотларга чал-ғимай, қилқалам тутган мусав-ви бир мисол ҳар бир чизгисини эринмай поёнига етказарди”. Бу астойдиллик эса муаллиф то-монидан ўзининг тасвирга усталиги-ю, хотира қувватини намоийш қилишга уриниши сифатида англамаслиги керак.

Аксарият тасвир кучи билан фоже тақдирлардан ҳикоя қиладиган, қилганда ҳам, зар-рача одамийлик сифати қолган ҳар қандай кўнглида бир умр-лик таассурот қолдирадиган асарлардан яна бири “Толқуп-рик” ҳикоясидир. Ҳажман сал-моқликкина бу ҳикояда диалог даярли учрамайди, қаҳрамон-ларнинг айрим суҳбатлари ҳам ниятда қуюқ тасвир қатига (уларнинг намуналаридан юқорида бир қисм баҳраман-д бўлди!) ранглар, оҳанглар ми-қос сингдириб юборилади. Бу қуюқ тасвирлар мутлоа асно-сида тасаввурга шу даражада сингиб, ўрнашиб борадики, унинг фонида бўртиб кўз ол-димишдан ўтадиган, “лабнинг чап устиди кичик хол кўниб турган” қиз қисмати энди бу картинадан айро тасаввур қила олаёмиз.

Толқуприк, мана неча давр-лар ўтибдики, ўзи боғлаб тур-ган икки қирғоқ — қунчиқар ва кунботар томондаги не-не қишлоқ тақдирини, уларнинг қай бир ҳислари, туйғуларига гувоҳ бўлмди. Қанча авлодлар аждоғларга дунди, неча самбит қадлар унинг ўзи каби эгилди, синди. Агар қадлар эгилиши, қоматлар синиши табиий, оғринмай тан олиндидаган кўргулик бўлса, назарга илин-маган кўнгиллар истаги, топ-

талган ҳислар, бевақт хазонга учраган туйғулар йиғиси тол-қуприк бағрига синга-синга, унинг ичию ташини хароб қилади. “Толқуприк, одамлар-нинг йўлига ўзини кўприк қилиб тўшаган тол уларнинг кўнлига кўприк сола олмаганидан бўлса керак, танаси тарс-тарс ёри-лади”.

Умуман, Муҳаммад Шариф китобидидаги барча ҳикоялар ҳам ўзи тўғрисида шу сингари ба-рифил, кўнгилдан чиқариб, ҳуморни ёзиб гурунглаштига арзийдиган юкка, залворга эга. “С.А. хотиралари” қиссаси ҳам алоҳида тақдирот, жиддий му-лоҳазалар талаб қиладиган асарки, улар ҳақда йўл-йўла-кай, юзаки гап айтиш маъқул иш эмас, деб ўйлаймиз.

Китобга кирган асарлар мат-нида бир қалам теккизни бил-лан ўнглаш мумкин бўлган ўринлар ҳам кўзга ташланиши-ни эса айтсам, Муҳаммаджонга оғир ботмайди, деб ўйлайман.

Масалан, гелни сочга “се-пиш”дан кўра, “суриш” тўғри-роқ бўлса керак (123-бет). “Америка президенти Жимми Картер Иттифоққа атом ҳам эмас, ядро бомбаси ташламоқ-чи эмиш” деганини миш-миш гап сифатида бериш ҳам тўғри эмас (247-бет). Зеро, атом, во-дород, нейтрон бомбаларининг барчаси бир хил — ядро куро-ли ҳисобланади. Аслида, ўша президент нейтрон бомбаси билан дунёга дағдаға қилганиди. А.Дюманинг муаллиф қўлига тушган русчадаги “Три муш-кетёра” романи ўзбек тилига “Уч мушкетёрлар” тарзида эмас (284-бет), “Уч мушкетёр” деб таржима қилинади. Қола-верса, ҳар қанча ҳарбий ўша тасвирланмасин, “горохли бўтқа”ни (290-бет) “нўхотли бўтқа” деб аталса ҳам, “армия колорити” бўлиб қолмайди...

Булар — катта ишлардаги ари-зimas қусурлар, холос. Ёнг му-ҳими, бизнинг замондошимиз, истеъдодли укамиз Муҳаммад Шариф томонидан ортиқча шов-шувсиз, олиндан чанг чиқарилмай, бировдан недир эътибор ва мурувват кутмай ўша катта ишларнинг қилин-ганидир. Муаллиф бу ишларига недир эътибор ва рағбат қута-ётган бўлса, менимча, фақат ва фақат ўқувчи халқдан — ўзининг ўлмиши, бугунги ва эртасига бе-фарқ бўлмаган юртдошларидан ва асарларини ўқиб, уқиб эъти-борини қутаяпти, холос.

Сизу биз бу ишга ҳали ярай-миз, деб ўйлайман... Сизга кечик сўрмат билан,

Раҳмон ҚўЧҚОР

ТУПРОҚ

Ўринбой ҳозир тортишини бейфойдалигини тушунди. Бироқ у: “Мана, сенларга шу керак бўлса, олинглар”, дейдиган аҳмоқларамас. Ерилик мерганлар ҳам анойилардан эмас. Биронинг ўлжасини ҳам тортиб олишмайди. Бу очу учун иснод. Улар ўз ўлжасини овлашга чиққан, биронинг наси-басини садақдай олишга эмас. Ерилик овчилар Ўринбойга бир-бир ёқараш қилганларидан сўнг юриб кетишди.

Қош қорамасдан Ўринбой ҳам қишлоққа кириб келди-ю, гўшдан керагича қозонга солди. Овул қарияларига қўшиб ўзини даража қариланган овчиларни ҳам зиёфатга чакирди. Бу муросага келишнинг энг тўғри йўли эди. Чакирганлар-нинг даярли барчаси келишди. Фақат овчилардан дарак йўқ. Ўринбой уларни бир-бир қайтадан чакирдишга отланди. Улар-нинг ҳаммаси Рустамнинг уйда тўланишган экан, у ҳам айнан шу ерга борди.

— Қани юринлар, бир-биримиздан аразлашмайлик, — деди Ўринбой.

— Биз овчиларимиз аразчилар эмас, — жавоб қилди Арсен. — Сал шовшамиз, ўзимиз ҳам борардик. Ҳа майли, кетдик. Барчалари биргаликда йўлга тушди. Йўл-йўлакай улар тоғда бўлиб ўтган воқеани қариялар билмай қўя қолишини Ўринбойга тушунтиришди. Овчилар йиғинидан сўнг қурол ушлаганлар бир-бирига қасдласа ёмон бўлишини ҳам ёлда олишди.

Айни Наврўз кунинда уни ёқтирмайдиган одамлар унинг гиламига чиқиб, шу ерилик полвонлар билан куч синашиш-ни, курашда ютса, овулда яшаб қолишини, ютқазса, бу ер-лардан кетиши кераклигини шарт қилиб қўйиши кимнинг ҳаёлига келибди.

Уша кунини овул одамлари тоғинини ўртага қўйишди. Мил-лий йўллар авжида. Бир тарафда ёш болалар ошқ отишса, бир тарафда полвонлар кураш тушарди. Сал нарида эса одам-лар отларини пойгата ҳозирларди. Ўтиришлар даврага чиққан ҳар бир полвонга куч-қувват бағишлаш учун қий-чув кўта-риб, полвонларини қўларларди.

“Қани энди Ўринбой, сен ҳам ўзининг кўрсат, Сенга шунча маҳал биров бир нарсга дегани йўқ. Энди сен ҳам ўзининг шу ерда яшашга лойиқлигининг исботлашинг керак”, дея бир гуруҳ ўтиришлардан ундан кураш тушишини сўради. Шарт шун-дай: “Юсанг шу ерда қайсан, бўлмас...” Сўз ўқдан ҳам 4 ёмон, деганлари рост экан. Ўринбой ичидан нимадир чирт

ҲАДИС ТЕРМИЗИЙ ЖАМЛАГАН ҲАДИСЛАР

Савдо-сотил маданияти
Молининг айбини айтиб сотиш ҳақида

Абу Ҳурайра бундоқ ривоят қилди: “Ҳазрат Расулуллоҳ (солаллоҳу алайҳи васаллам) ғалла солинган бир бордон (қобини олинмаган қамишдан бўйрага ўхшатиб тўқилган қалин, дарал тўшама) ёнидан ўтдилар, унинг ичига қўларини солиб кўрдилар ва унда нам борлигини сездилар.

Расулуллоҳ: “Эй ғалла эгаси! Бу нима?” деди-лар. У: “Ёмғир тегибди, Расулуллоҳ!” деди. Расулуллоҳ (солаллоҳу алайҳи васаллам) деди-лар: “Ундай бўлса, ҳў қисмини тепасига қўйгинки, одамлар кўрсинлар” дедилар. Кейин: “Кимки қалбакилик қилса, у биздан эмас”, дедилар.

Сотувчи қўпол муомала қилмаслиги ҳусусида

Жобир (ибн Абдуллоҳ)нинг ривоят қилишича, ҳазрат Расулуллоҳ (солаллоҳу алайҳи васаллам) шундай деганлар: “Сизлардан бурун ўтган бир кимши Аллоҳ таоло мафритар қилди: у бирор нарсга сотганда мулоийм эди, олаётганда ҳам мулоийм эди, бировга ҳукм чиқараётганда ҳам мулоийм эди”.

Сотувчи ҳам, харидор ҳам рози бўлсин

Абу Ҳурайранинг ривоят этишича, ҳазрат Набий (солаллоҳу алайҳи васаллам) шундоқ деганлар: “Олувчи ва сотувчи савдонинг битиргач, бир-бирларидан рози бўлиб к

► МОЗИЙДАН САДО

Хақ йўлга интиқ, илоҳий нурга чанқоқ бўлиб турганда муқаддас Ислон динининг юзага келиши бутун инсоният ҳаётида туб бурилиш ясади. Улар ўзларини тўғри йўлга бошлаган Хаққа чексиз шукроналар айтди. Қуръони Каримда келган ояти шарифларга сўзсиз амал қилар, пайгамбарлари Муҳаммад алайҳиссалом суннатларини маҳкам тутган эдилар. Аммо худди тўғон очилганда дарё суви шиддатли шовуллаб, унинг юзидаги хас-чўплар биринчи бўлиб оқмоққа шайлангани каби Ислон дини Ер юзи бўйлаб кенг тарқалаётган бир даврда турфа адашган гуруҳлар, фирқалар чиқиб, одамлар онгини заҳарлашга, ҳақ қолиб, ўзларининг ботил йўлларига етаклашга тушдилар. Бир ёқда мўътазиллар ("Мўътазила" атамаси араб тилидан таржима қилинганда, "адашган, ажралиб чиққан, узоклашган" деган маъноларни билдиради), бир тарафда зиндиқийлар (арабча: динга ишонмайдиган, худосизлар), ботинийлар, қарматийлар, хаворижлар ўзлари ҳидоятдан четланганлари етмагандек, одамлар орасида ҳам бузғунчилик, жоҳилликни ёйишга зўр берарди.

Вазият шу даражага етдики, шу пайтга қадар тинчгина ибодатини қилиб келаётган кишиларнинг кўнглида ҳам турли шубҳалар, саволлар пайдо бўла бошлади. Рост билан ёлғонни, ҳақ билан ботилни, тўғри билан эгрини фарқлаш осон бўлмай қолди. Ана шундай қалитс, ҳам нозик бир пайтда иймон аҳли орасидан чиққан илм соҳиблари Қуръони карим ва пайгамбар ҳадислари асосида, саҳобалар тутумига, ўтган мухталиф уламолар услубига амал қилган ҳолда кишиларни ҳаққа даъват этиб, адашганларни тўғри йўлга солишга бел боғладилар. Соф Ислон ақидаларини тушунтириш ва ёйиш мақсадида жилду-жаҳд кўрсатдилар. Улар орасида энг улуғлар Аҳли сунна ва жамоа мазҳабининг йирик имомлари — басралик Абдулҳасан

Али ибн Исмоил ал-Ашърий ҳамда самарқандлик Имом Абу Мансур Муҳаммад ибн Муҳаммад ибн Маҳмуд ал-Мотуридий бўлиб, кейинчалик уларнинг таълимотлари ашъария ва мотуридия номлари билан машҳур бўлди.

Икки таълимот орасидаги фарқ

Ашъария ва мотуридия таълимотларини чуқур ўрганган олимларнинг фикрича, улар моҳиятан бир-бирига ўхшашдир, фақат лафзда (ифодада) айрим тафовутлар кузатилади.

Икки аллома бир нарсани таъкидлашди (тадқиқу татбиқ этишида) қандай мантиқ бор, дегувчиларга жавоб шуки, улар ҳаётда бир-бирлари билан қўришмаган ҳолда битта ишни адо этганлар. Яратганнинг марҳамати билан уларнинг эътиқод масаласидаги қарашлари бир хил

бўлиб, Ислон дини ҳукмрон юртларга тарқалган.

Илк сабоқ, калом илмига меҳр

Имом Мотуридий ҳаёти ва фаолиятини теран тадқиқ этган олимлардан бири Шовосил Зиёловнинг "Абу Мансур Мотуридий" рисоласида айтилишича, аллома Самарқанд шаҳри яқинидаги Мотурид қишлоғида, тахминан 870 йилда таваллуд топган.

Илк устози Абу Бакр Жузжоний бўлиб, бўлажак олим шунингдек, Абу Наср Аҳмад Йўлдош, Наср ибн Яхё ал-Балхӣ, Муҳаммад ибн ал-Фалл сингари улуғ зотлар сабогини олади. Дастлаб динимизга оид умумий маълумотларни ўрганган аллома, кейинчалик фикҳ (Ислон ҳуқуқшунослиги) ва калом илми билан қизиқиб (Имом Ғазолий таъбири билан айтганда, калом бир илм бўлиб, унинг мақсади — аҳли суннанинг ақидасини биътаъз аҳлининг ташвишдан муҳофаза қилишдир), уларни пухта ўргангани.

Имом ал-Худа — Ҳидоят йўли имоми

Одатда буюк инсонлар илмда, фаолиятда қанчалик юксак чўққиларни забт этмасин, қундалик ҳаётда шунчалик камтар бўладилар.

Ўз даврида ҳам, кейинчалик ҳам юксак эҳтиромга сазовор бўлиб, Ислон дунёсида имом ал-Худа, яъни Ҳидоят имоми деган улуғ мақомга лойиқ қўрилган аллома ҳаётда ниҳоятда камтар, пок эътиқодли, кўнгилчан инсон бўлган. Бироқ бу кўнгилчанлик фақат яхши одамларга нисбатан эди, имони суст, эътиқоди пуч, адашгану, тўғри йўлга тушишни хошламайдиган кимсаларга нисбатан эса ғоятда муросасиз бўлган. Бу у зотнинг асарларига, хусусан, "Китоб таъвилоти аҳли-сунна" китобида мўътазиллар, хаворижлар, рофизийлар ва бошқа адашган фирқаларга қарши билдирган радийаларидан аниқлаш мумкин.

Мотуридийнинг ўзи қандай соф эътиқод соҳиби бўлганига Абу Тоҳирхожанинг "Самария"

китобида келтирилган бир ҳикоят ҳам ёрқин мисол бўлади.

Айтишларича, шайхнинг Мотурид қишлоғида бир боғи бўлиб, унинг дарахт ва тоқларини ўтказишдан тортиб, парвариш қилишга бўлган барча юмушларни кўпинча ўзи бажарар экан.

Бир кун олим хизматчиси билан бирга кетмон чопиб, тоқ ўтказётган маҳал муаззин азон айтиб қолибди. Одатда, масжиддан азон овози эшитилгач, у барча ишини ташлаб, ибодатга ошиқарди. Аммо негадир, бу гал "Кел, шу тоқни ўтказиб олай, масжидга сўнгроқ борарман" дейди...

Бир йилдан кейин юрт подшоҳи ҳар бир боққа одатда хилоф тарзда бир неча қўздан ичкилик солигини солиди. Ана шунда аллома: "Ушбу биътаъз [солиқ] менинг тоқ ўтказишга машғул бўлиб, намозни кейинга қолдиришим касофатидан чиқди" дея қаттиқ надомат чекиб, йиғлаган экан...

Мана шундай улкан ва покиза қалб соҳиби бўлган ватандошимиз ҳаёти давомида қўллаб-қувватлаш мақсади билан мулоқот қилган, фикҳ ва калом масалаларига доир асарлар битган. "Китоб ат-Тавҳид" ("Аллоҳнинг ягоналиги ҳақида китоб"), "Китоб ал-мақомат" ("Мақомат китоби"), "Китоб таъвилоти аҳли-сунна" ("Қуръон ҳақида аҳли сунна таъвилоти китоби") сингари асарлар шулар жумласидан. Афсуски, алломанинг барча асарлари ҳам бизгача етиб келмаган ёҳуд ҳали топишган эмас. Масалан, "Китоб ал-мақомат" шундай асарлар сирасига қиради.

Айтиб ўтганимиздек, Имом Мотуридий ҳазратлари бутун умри мобайнида соф эътиқод учун курашди. У "Абу Ҳанифа (Суннийликнинг ҳанафий фикҳий мазҳаби асосчиси) таълимотига суянган ҳолда, замон талабидан келиб чиқиб, уни тараққий эттирди ва Ислоннинг эътиқодий асосларини қайта ишлаб чиқди" (Шовосил Зиёлов). У адашган фирқаларга қарши куюниб: "Улар тафаккур ва тадқиқ билан қарасалар эди, Аллоҳ таоло бандаларини тафаккур ва тадқиқот, ибрат ва тажриба билан иш қилишга буюрганини тушунар эдилар, ибрат ва тафаккур эса илм манбаларидан биридир" дея ёзди "Китоб ат-тавҳид" асарида.

Ўлмас мерос

Асл айнимас, олтин зангламас, деганларидек, башариятнинг мудом эзгуликка чорлаб, қалбларни кўш каби ёритувчи асарлар ҳеч қачон аҳамиятини йўқотмайди.

Улуғ аллома бобомиз Имом Мотуридий китоблари ҳам мана минг йилдан ошибдики, ҳамон Ислон оламида энг мўътабар манбалар қаторида ўқиб, ўрганилиб, амал қилиб келинади.

Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, миллий ва диний қадриятларимизга муносабат тубдан ўзгарди. Ўтган улуғ алломаларимиз меросини ўрганиш ва асарларини халқ ора-

сида кенг тарғиб қилишга эътибор қаратилди. Улар яшаган ёки абадий макон тутган жойларни обод қаламжоларга айлантириш учун бунёдкорлик ишлари бажарилди.

Хусусан, динимиз раънақига катта ҳисса қўшган, ақида (яъни эътиқод) ҳамда калом илмларининг асосчиларидан бири сифатида ватанимиз доирасини дунёга таратган шайх Абу Мансур Муҳаммад ибн Муҳаммад ал-Мотуридий хотирасини тиклаш, асарларини кенг ва чуқур тадқиқ-таҳлил қилишга киришилди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 3 декабргаги қарорига кўра 2000 йилда буюк алломанинг 1130 йиллиги кенг нишонланиб, у зот лафн этилган Самарқанд шаҳридаги Чокардиза қабристони ҳудудидан алломанинг мақбараси ва зиёратгоҳи бунёд этилди.

Абу Мансур Мотуридий ҳаёти ва илмий фаолиятига оид тадқиқотлар ҳамон давом этмоқда. Чунки манбаларда у зотнинг фикҳ, калом илмига оид асарлардан ташқари, бошқа фанларга доир китоблар ҳам таълиф этгани айтилади. Бу эса олимлардан янада кўпроқ излаш талаб этади. Бинобарин, буюк ватандошимиз қолдирган илмий, маънавий мерос борган сари устувор аҳамият касб этиб боражадир.

Элмурод НИШОНОВ

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги нодавлат-нотижсиз ташкилотларини ва фуқаролик жамиятини бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фонди томонидан давлат гранти ажратилган "Ўтмишнинг улуғ халқнинг келажаги ҳам буюк бўлади" номи лойиҳаси асосида chop этилмоқда.

► ЁЗ — 2017

Мамлакатимизда навқирон авлодни жисмонан соғлом, маънан етук инсонлар этиб тарбиялаш, уларнинг ўқиб-изланиши, истеъдодини юзага чиқариши учун қулай шароит яратиш, бўш вақти, хусусан, ёзги дам олиш кунларини мазмунли ўтишини таъминлаш бора-сида амалга оширилаётган ишлар алоҳида аҳамиятга моликдир.

«АСАКА» БАНК БОЛАЛАР ЁЗГИ ОРОМГОҲИНИ БУНЁД ЭТДИ

Хусусан, мамлакатимизнинг етакчи молия муассасаларидан бири «Асака» банк томонидан болаларнинг ёзги таълифини сермозмун ташкил этиш мақсадида ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Бунда Ўзбекистон Республикасининг «Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида»ги Қонуни ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 10 мартдаги «Болаларнинг дам олишини ташкил этиш ва соғломлаштириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори муҳим дастуриламал бўлмоқда.

Яқинда Тошкент вилояти, Бўстонлиқ туманининг сўлим гушаларидан бири Хумсон қишлоғида «Асака» банк томонидан болаларнинг ёзги оромгоҳи бунёд этилди. Ушбу масканда ўғил-қизларнинг кўнглидагидек дам олиши, интеллектуал салоҳиятини ошириши, саломатлигини мустаҳкамлаш ҳамда спорт билан шуғулланиши учун барча қулайликлар яратилган. Шунингдек, оромгоҳда болажонларга

малакали тиббий хизмат кўрсатиш, таълим-тарбия ва соғломлаштириш ишларини юқори даражада ташкил этиш мақсадида малакали тиббиёт ва педагог кадрлар жалб этилган. Дам олувчиларни кунига 5 маҳал сифатли озиқ-овқатлар ва мева-мевалар билан таъминлаш йўлга қўйилган. Болаларнинг ҳафсизлигини таъминлаш мақсадида тез ёрдам ва ўт ўчириш гуруҳи, ички ишлар ходимлари ҳамда «Асака» банк масъул ходимларининг узлуксиз наватчилиги ташкил этилган.

Оромгоҳда ушбу ёз мавсумида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан 500 нафарга яқин бола мароқли ҳордиқ олади.

Айтиб ўтиш жоизки, мазкур мажмуанинг фойдаланишга топширилиши муносабати билан 44 нафар иш ўринлари ташкил этилди.

Оромгоҳда ҳафта кунларининг ҳар бири алоҳида номланиб, ўқувчиларга кун мавзусига оид билимлар бериб борилаётган. Ўқувчиларда ёш китобхон, хорижий тиллар, мусиқа, расм ва бошқа тўғарақларга қизиқиш жуда баланд. Футбол, волейбол, баскетбол, бадий гимнастика, шахмат-шашка, стол теннис, сузиш ва бошқа спорт турлари билан шуғулланиш учун энг яхши шароитлар шу ерда десак, хато бўлмайди.

Болалар мириқиб дам олиши учун оромгоҳда қизиқарли маданий-маърифий, спорт тадбирлари, таниқли ижодкорлар билан учрашувлар мунтазам ўтказилипти. Соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишга қаратилган викториналар, интеллектуал ўйинлар, танловлар, табиат кўйига саёҳат мазмунли ҳордиқ учун асосий омил бўлаётир.

«АСАКА» банк матбуот хизмати

HURRIYAT

Mustaqil gazeta
Муассис: Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси

Бош муҳаррир
Ўктам МИРЗАЁРОВ

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080-рақам билан рўйхатга олинган.
Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2. Баҳоси келишилган нархда.
Адади: 4070 Буюртма — S-9346

Тахририятга келган хатлар доимий эътиборимизда бўлиб, улар муаллифларга қайтарилмайди.

Телефон: (0-371) 244-32-68, 244-32-88
Тел-факс: (0-371) 244-32-80
Реклама ва маркетинг бўлими: (0-371) 244-32-91

Топшириш вақти — 20⁰⁰ Топширилди — 18⁰⁰

Индекс: якка буюнчалар ва ташкилотлар учун — 233

Манзил: 100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

Газета тахририят компьютер марказида терилди ва оператор Нигора Ташева томонидан саҳифаланди.

Навбатчи: Бобур Муҳаммадиев

"O'zbekiston" НМИУ босмахонасида chop этилди.

Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

Yangi

SAFIR

Olma-Shaftoli

Milliy shodiyona lazzi

Facebook: www.facebook.com/dolcefreshuz Instagram: www.instagram.com/dolcefreshuz

Махсус сертификатланган

МЧК «MASTER GLOBAL PLYUS»
Телефон: +99871 245-76-01
Сайт: www.mgp.uz